

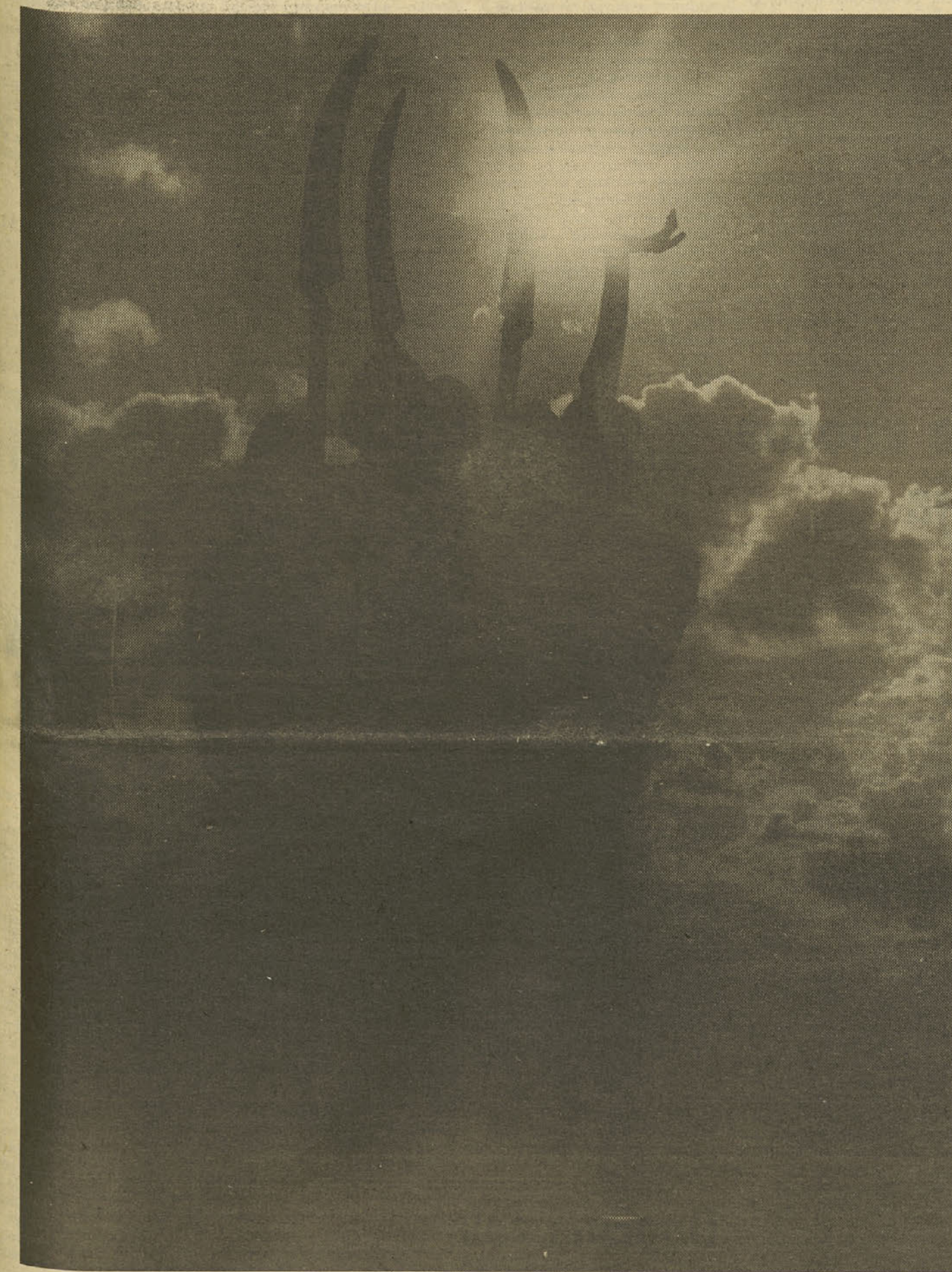

prosvetni delavec

List delavcev v vzgojnoizobraževalnih zavodih Slovenije

Ljubljana, 24. novembra 1978 — Številka 19

Red dela s srebrnim vencem
1974

Uroš Sitar: V zarje puntarske

Delo zagotavlja prihodnost

Čvrsto vzravnano ponosno hodi skozi čas sedemdesetletnik. Vodi nas z mladostno močjo, tako kot nas je vodil nekdanji v puntarske zarje. Na nedavnem slavju ob Neretvi, je dejal, da ga ohranja in krepi nenehno, vztrajno in razgibano delo. In to je bistvo vsega, našega samoupravljanja, naše mlade republike Jugoslavije. Kdaj bi nas že pometli navzkrižni vetri, če se ne bi z osvobodilnim bojem in delom trdno zakoreninili v našo zemljo. Le tako se je lahko rodila večna mlada Jugoslavija kot skupnost ljudi, ki jih druži delo in vse, kar je človeku v prid. Titovo spoznanje, da ga delo ohranja in krepi, naj bo tudi naše spoznanje — vodilo našega go-

spodarjenja, vzgajanja in izobraževanja, dogovarjanja in odločanja. Le tako si lahko zagotovimo srečno, vsestransko bogato prihodnost nezlomljive in složne samoupravne skupnosti narodov in narodnosti v domovini, porojeni v ognju in krvi neuklonljivega upora, v znoju in naporih obnove. Ta domovina raste sedaj v miru, z ustvarjalno močjo ljudi, ki se zavedajo, da sami gradijo svojo srečo, in stopajo po poti, začrtani z delom vseh.

Mladi vedo, da je rod staršev opravil velikansko delo, začrtal, zgradil in prehodil neizmerno dolgo pot. Vedo tudi, da se je v vsako ped te poti začrtala Titova misel. Zato so na zastavo svojega X. kongresa ponosno zapisali:

Izbrali smo Titovo pot. To je pot nenehnega dela, snovanja, pričakovanja, ustvarjanja, učenja, radosti in svobode. In tudi to vedo, da starejši rod ne zmore vsega. Revolucija traja in razvija najlahtnejše — to, za kar so najboljši že od nekdanj razdajali svoje moči.

Razlike med ljudmi postopoma izginjajo. Pravičnejše razdeljeno in ovrednoteno delo, bodisi tisto v janskem kopu ali pa v znanstvenikovem kabinetu — pomeni temelj samoupravnega razvoja.

Razvija se družba, ki pozna odgovornost posameznika za njegovo delo, a hkrati odgovornost vseh, da bo posameznik lahko ustvarjalno in zadovoljno živel. To je družba, v kateri se morajo ljudje nenehno dogovar-

jati in iskati najustreznejše rešitve za danes in jutri. To pa je obenem velika odgovornost, ki jo prevzemajo naslednji rodovi.

In prav zato se je treba učiti, nenehno delati in vedno znova odkrivati. Včerajšnje se prepleta s prihodnjim tako, da se učijo mlajši od starejših, in nasprotno, kajti prav mladi so na srečo tisti, ki zmorejo starejše prehitevati. Nenehno delo pa nas ohranja mlade. Zato je Jugoslavija večna mlada, pa čeprav ima vsakdo drugačen rojstni list. Znamo delati, znamo se učiti, znamo živeti; znamo praznovati!

Titova pot je naša pot: to je pot dela, ustvarjanja in veselja! In tako naj bo tudi naš dan republike!

Rudi Lešnik

Spodbudno vrednotenje dela — pogoj napredka

Vsako delo je treba vrednotiti po obsegu in kakovosti in ne samo to, pomembna sta tudi čas in način uresničitve delovnih nalog in opravil. Na pedagoškem področju se morda bolj kot drugje zatika, ko je potrebno najti tako metodologijo vrednotenja pedagoškega dela, ki bi dala jasne in spodbudne razlike, ko je treba ovrednotiti posameznikove ali kolektivne dosežke. Sedanji sistem vrednotenja in nagrajevanja pedagoškega dela skoraj gotovo ni takšen, da bi spodbujal poleg količine še rast kakovosti vzgojnoizobraževalnega dela, so menili na nedavnem posvetovanju o pedagoškem delu v svobodni menjavi dela, ki ga je organizirala Zveza društev pedagoških delavcev Slovenije.

Vse prepogosto se pojavlja drobnjakarsko razčlenjevanje 42-urnega tednika, da bi na takšen ali drugačen način dosegli zakonito določeno obveznost, premalo pa je možnosti, da bi delo tako vrednotili, da bi krepili kakovost tega dela. Še več: razlike za višjo ali nižjo vrednost opravljenega dela so pogosto tako skromne, da materialno malo pomenijo, moralno pa povzročajo napetosti, ki že kazijo dobre medsebojne odnose v šolskih delovnih kolektivih.

To pomeni, da vrednotenje dela ni niti takšno, da bi prizadevnega delavca vsaj materialno spodbujalo k dobro opravljenemu delu ali pa slabšega tako zadelo, da bi ga spodbudilo k boljšemu delu, pa tudi moralne spodbude niso tako razvite, da bi učinkovale. Prav tako se zatika pri vrednotenju minulega dela in izobrazbene stopnje, pa tudi pri vsebinah, kako pedagoški delavec lahko doseže tedensko obveznost. Vse premalo se je premaknilo pri oblikah in metodah pedagoškega dela, da bi vsebinsko zajeli celotno vzgojo s poukom, dejavnostmi prostega časa in drugimi povezavami z združenim delom in krajevno skupnostjo.

Nedvomno ne more biti temeljno izhodišče vrednotenja in priznavanja dela le šolski urnik, po katerem učitelj opravi določeno število učnih ur s področja svojega predmeta, temveč je potrebno upoštevati v natančno izdelanem pregledu nalog in opravil celotno vse potrebno delo, ki ga je programsko treba izvesti. Zato lahko povzamemo, da sta razvid del in nalog in jasen vzgojnoizobraževalni program med bistvenimi prvinami v ustreznem sistemu svobodne menjave dela in v sistemu ustreznega vrednotenja dela.

Pri vrednotenju dela pa je potrebno s poslušom povezovati materialne in moralne oblike spodbujanja, ker vse kaže, da so bile med pedagoškimi delavci oboje dokaj zanemarjene. Svobodna menjava dela in dober sistem vrednotenja sta temeljnega pomena ne samo za pravičnejše nagrajevanje po delu, temveč za boljši vzgojnoizobraževalni proces na vseh stopnjah vzgoje — od predšolske do visokošolske — a obenem tudi pogoj razvitejših samoupravnih socialističnih odnosov med delavci.

Pri tem pa je pomembna tudi boljša poklicna samozavest pedagoških delavcev, ki se morajo enakovredno vključevati v samoupravno dogovarjanje z vsemi, ki potrebujejo vzgojnoizobraževalno delo.

To pomeni, da se bo potrebno dobro dogovoriti v krajevni skupnosti, s samoupravnimi interesnimi skupnostmi, oblikovati ustrezne programe, a se obenem tudi natančno domeniti, koliko je takšen program vreden, če ga kakovostno izpolnijo. Ne velja se postaviti v vlogo čakalca, ki pričakuje, da mu bo preprosto neka družba nad njim več ali manj vnaprej vse zagotovila, potem pa bi lahko dobro vzgajali.

Izenačeni po delu, ob pojmovanju, da je pedagoško delo izredno pomembna sestavina združenega dela in hkrati pomemben dejavnik družbenega razvoja, se morajo tudi pedagoški delavci neposredno samoupravno vključiti v to z vsemi svojimi sposobnostmi, pravicami in zahtevami, a obenem tudi z lastno odgovornostjo in samozavestjo. Vse prevečkrat je opaziti, da se pedagoški delavci premalo zavedajo, kako so dejansko enakovredni partnerji v združenem delu.

Razumljivo, da nosijo zdaj pedagoški delavci temeljno odgovornost tudi za to, da znotraj svojih delovnih organizacij poiščejo taka merila za merjenje svojega dela, da bodo kar najbolj spodbudna za dobro uresničitev vzgojnoizobraževalnih programov in da bodo hkrati tudi razvijala dobro delovno skupnost, ne razbijala, temveč spodbujala k boljšim delovnim učinkom. Te pravičnosti medsebojnega merjenja in vrednotenja dela ne more delovnemu kolektivu določiti nihče od zunaj. Morda je to breme, a je tudi odgovornost, ki je ni mogoče več preložiti na avtoriteto zunaj delovnega kolektiva, ki naj bi z mečem oblasti preprosto sekala gordijske vozele, nastale zaradi takih ali drugačnih zapletov in napetosti med delavci.

Samoupravljanje je v bistvu največje vrednotenje človeka, ki mu zaupa moč in sposobnost, da bo na najbolj pelemeniti, človeški način vsak človek sam in v svoji najbližji skupnosti zmogel najboljši in najpravičnejše urejati medsebojne odnose in opraviti svoje delo. Prav to pa je obenem pedagoško jedro, preizkušnja, ki vsebuje sama po sebi že velik del našega skupnega vzgojnega in razvojnega poslanstva.

Ne gre za formalno uresničevanje ustavnih načel in zakona v združenem delu, gre za dosti več, za resnično spreminjanje družbe noekonomskih odnosov in človekovega položaja, to pa zahteva dosti naporov in zavesti, da to zmoremo, ne da bi venomer klical koga tam od daleč na pomoč. Razumljivo, da je ob tem treba, ustrezen delež imeti vzgoja, znotraj tega pa je potrebno potem tuja taka sredstva, ki nasploh niso majhna, kar najbolj pametno upora biti in trošiti.

Naš trenutek je prelomen: pedagoški delavec postaja dejansk samoupravljaec, samostojen, a tudi bolj samostojno odgovoren ko se mora znati odgovorno sporazumevati, urejati in odločati

S seje medrepubliško-medpokrajinske komisije za reformo vzgoje in izobraževanja

Pogled v novo osnovno šolo

Na seji medrepubliško-medpokrajinske komisije za reformo izobraževanja, ki je bila v začetku novembra v Beogradu, so sklenili, da je treba izdelati skupno, enotno zasnovno osnovnega šolstva v Jugoslaviji. Pri tem je treba upoštevati zahtevo družbe, naj bo osnovna šola organski del celotnega reformiranega sistema vzgoje in izobraževanja.

Učne načrte, predmetnike in organizacijske oblike nove osnovne šole naj bi pripravile ustrezne institucije v republikah in pokrajinah. Gotovo je, da se bodo tudi v prihodnjem sistemu osnovnošolske vzgoje in izobraževanja izražali posebni interesi in potrebe republik in pokrajin, toda hkrati je treba zagotoviti kar največjo enotnost.

Prevladuje mnenje, da brez nove osnovne šole ne bomo dosegli zaželenih uspehov pri ureditvi vzgojnoizobraževalnega sistema. Zato so se na seji komisije dogovorili, da se je treba takoj lotiti te pomembne družbene naloge. Zato da bo delo nemoteno potekalo, bo delovna skupina, v kateri so predstavniki pedagoških svetovalec republik in pokrajin, »prefotografirala stanje«, zbrala orientacijske načrte reforme osnovnošolskega izobraževanja in ugotovila razlike. Ta delovna skupina bo predlagala tudi skupno zasnovno, o kateri bo kasneje organizirana širša razprava.

Dr. Pero Šimleša, predsednik prosvetnega sveta SR Hrvaške, je v uvodu dejal, da je bila družba doslej tako zelo zaposlena s preobrazbo srednjega izobraževanja, da je v večini republik ostala osnovna šola v senci. Najbolj občutljiva točka je bilo srednje šolstvo, zato je razumljivo, da so se vsi reformni posegi začeli prav na tem področju izobraževanja.

Dr. Pero Šimleša meni, da niso potrebne korenite spremembe za to, da bi se osnovna šola lahko vključila v enoten vzgojnoizobraževalni sistem. Osnovna šola se je že do zdaj bistveno spremenila, to pa še ne pomeni, da se

ji ni treba prilagajati sedanjemu času in novostim, ki jih le-ta prinaša. Jasno je, da je zelo pomembno, da se funkcionalno povežeta osnovno in srednje izobraževanje, za katerega trdijo, da predstavlja most med osnovno šolo in centrom, v katerem se bo mladi rod neposredno usposabljal za delo. Prav tako mora tudi predšolska vzgoja postati organski del osnovnega izobraževanja; tudi temu je treba posvetiti posebno pozornost ob sestavljanju skupne zasnove za oblikovanje nove osnovne šole. V predšolski vzgoji bo treba še veliko spremeniti posebno zato, ker sedaj »posnema« pouk.

Predšolske vzgoje — tako so poudarili na tej seji — ni mogoče obravnavati samo kot ustanovo, ki namesto staršev varuje otroke. Vzgojnovarstveni zavodi niso »garderoba za otroke«, temveč vzgojnoizobraževalne organizacije, ki imajo sočasno tudi socialno vlogo.

V SR Hrvaški že resno razmišljajo o tem, da bi se vpisali otroci v osnovno šolo s šestim letom. Ta cilj naj bi uresničevali postopoma glede na prostorske

in kadrovske možnosti vzgojnoizobraževalnih organizacij. Ni treba posebej poudarjati, koliko pomeni to »prihranjen« leto.

Mag. Tomislav Bogovac, namestnik republiškega sekretarja za izobraževanje in znanost SR Srbije, je poudaril, da v osnovnih šolah te republike že delajo po novih predmetnikih in učnih načrtih. Tri petine učencev si že pridobiva znanje in dosega lepe uspehe po sodobnih načrtih, ki temeljijo na marksizmu.

V SR Sloveniji je največ narejenega na področju predšolske vzgoje, ki že upošteva zahteve osnovne šole, v drugih republikah pa družba še sedaj namenja večjo pozornost predšolski vzgoji in osnovnemu šolstvu.

Dr. Stipe Šušar meni, da je treba razbiti okosteno shemo pouka v razredih, razdeljenega po urah. Poudaril je tudi, da je treba vse otroke vključiti v predšolsko vzgojo, v osnovnih šolah pa organizirati čimveč oblik družbeno koristnega dela. Samo tako bo mogoče »pobegniti« od šole, ki vzgaja prihodnje uradnike.

DJOKICA PETKOVIĆ

Potrebna je enotna metodologija

Polna je bila dvorana osnovne šole Prežihovega Voranca v Ljubljani, kjer so se zbrali delegati društev pedagoških delavcev Slovenije in vidnejši predstavniki družbenopolitičnih in samoupravnih teles v republikah k posvetu o pedagoškem delu v svobodni menjava dela. Ni naključje, da je izvršilni odbor Zveze društev pedagoških delavcev Slovenije med mnogimi možnimi temami prav to dal na dnevni red.

Praksa v pedagoških delovnih skupnostih namreč kaže, da je občutljivim vprašanju pridobi-

vanja dohodkov in razporejanja dohodkov znotraj delovne organizacije mnogo odprtih vprašanj, ovir in tudi neugodnih posledic, ki so ponekod prerasle v napetosti v medsebojnih odnosih, namesto da bi prav to prispevalo k boljšemu samoupravljanju in bolj kakovostnemu delu.

Na posvetovanju so se srečali s teoretičnim razglabljanjem o problemih uresničevanja zakona o združenem delu v OZD vzgoje in izobraževanja, ki ga je osvetlil v svojem referatu prof. Janez ZENI z Visoke šole za organizacijo dela v Kranju in zaokrožil v daljši razpravi tovariš Geza ČAHUK, predsednik sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti. Hkrati pa so številni razpravljalci prikazali pojave v praksi, tako da je posvetovanje bilo živahno in zanimivo ter se izkazalo kot potrebno in koristno.

Ugotovili so, da se delavci sicer vse bolj zavedajo, da je delitev po vloženem delu in rezultatih njihova neodtujljiva pravica, vendar pa dohodkovni odnosi in svobodna menjava dela še niso našli pravega mesta in primernih rešitev. Prav tako je vse bolj jasno, da z urejanjem družbenoekonomske osnove ne dosežemo le pravičnejšega nagajevanja po delu, temveč vsebinsko spremembo vzgoje in izobraževanja, uveljavitev samoupravnih odnosov, povezavo z okoljem, neposredno vključitev v združeno delo in enakovrednejši položaj vseh partnerjev v vzgojnoizobraževalnem procesu.

Razprava je pokazala, da je marsikje neprijetnosti in odnosih povzročilo preveč formalistično izvajanje zakona o združenem delu, kadar so le tehnično skušali razporediti delo do polne obveznosti, manj pa razporedili vsa druga opravila in naloge, ki jih je treba opraviti. Po različnih delovnih organizacijah so uveljavljali zelo različna merila, čeprav bi vsaj metodologija merjenja opravljenega dela morala biti enotna.

Nihče ne zahteva in tudi ne more biti, da bi vsi delavci v vseh šolskih organizacijah imeli enake osebnostne dohodke, toda vsaj vrednotenje dela bi moralo biti tako za obseg kakor za kakovost merjeno po dognanih, preverjenih in enotnih merilih. Seveda, to je težko doseči, če niti razvidi del in opravil niso jasno opredeljeni, če pa mimo tega šepa še instrumentarij merjenja, pač ni mogoče pričakovati natančno določene ocene.

Medrepubliško posvetovanje Človekovo okolje v osnovnem in srednjem usmerjenem izobraževanju

Ekologija — pomembna sestavina vzgojnoizobraževalnega dela

Med akcijami, ki naj bi pripomogle k čim boljši vzgoji in izobraževanju za varstvo in napredek človekovega okolja in razvile tako imenovano ekološko zavednost občanov, je bilo letošnjega 2. in 3. novembra v Zagrebu organizirano medrepubliško posvetovanje na temo Človekovo okolje v osnovnem in srednjem usmerjenem izobraževanju.

To pomembno posvetovanje, ki se ga je udeležilo približno 250 družbenopolitičnih delavcev, pedagogov in strokovnjakov raznih strok in profilov iz vseh republik in pokrajin, je organizirala komisija zveznega izvršnega sveta za izobraževanje pri svetu za človekovo okolje in prostorsko ureditev, sodelovali pa so republiški in pokrajinski sekretariati za izobraževanje in kulturo.

Glavne referate na posvetovanju sta imela dr. Pero Šimleša, predsednik prosvetnega sveta Hrvaške (Varstvo človekovega okolja kot načelo celostne vzgoje in izobraževanja) in dr. Milan Prelog, univerzitetni profesor iz Zagreba (Sodobni človek in nje-

govo življenjsko in delovno okolje).

Uvodno besedo je podal dr. Stipe Šušar, republiški sekretar za prosveto, kulturo in telesno kulturo Hrvaške. Poleg tega je na posvetu obravnavalo petdeset referatov in poročil šest glavnih tem, in sicer: Izkušnje in dosežki na področju varstva in napredka človekovega okolja v republikah in pokrajinah, Zasnova, idejni temelji, vsebina in metode s področja človekovega okolja ter prostorske ureditve v osnovnem in srednjem usmerjenem izobraževanju, Vzgojni in izobraževalni vidiki varstva človekovega okolja, Vplivi družbenega okolja in družine na vzgojo in izobraževanje na področju človekovega okolja, Izobraževanje učiteljev za izvajanje načrtov varstva človekovega okolja v osnovnem in srednjem usmerjenem izobraževanju in Združeno delo v vzgojnoizobraževalnem procesu na področju človekovega okolja in prostorske ureditve.

Obravnavanih je bilo torej veliko tem, o katerih so različna mnenja, različno pa se lotevamo

blema varstva človekovega okolja in njegovega napredovanja. Vse, kar je povezano z ekološko vzgojo in izobraževanju, temeljiti na marksističnem gibanju narave in družbe. Ekološka teorija in praksa naj temeljita na stališču, da morajo vsi ženi proizvajalci upravljati lotno družbeno reprodukcijo pravi — tudi z reprodukcijo človekovega okolja.

Če ekološka vzgoja ne temelji na marksistični teoriji volucije in socialistični praksi, bo tudi pri nas sprevrgla v svojo vrstno ekološko mesijanstvo pa postala moda. Tako »globe« ekološke zavesti pa je jevrsten elitistični protihumizem — je dejal med drugim Stipe Šušar.

EKOLOGIJA KOT NAČELO

V glavnem referatu na posvetovanju je dr. Pero Šimleša poudaril, da ekologija ne more biti samostojen učni predmet (kot mislijo nekateri), ni pa modela za izobraževanje učiteljev-strokovnjakov za ekološki bi lahko predavali celo

Med posvetom Človekovo okolje v osnovnem in srednjem usmerjenem izobraževanju

tudi reševanja problemov vzgoje in izobraževanja mladega rodu za varstvo in napredek človekovega okolja.

ZA MARKSIKSTIČNO OBRAVNAVANJE EKOLOGIJE

Dr. Stipe Šušar je poudaril, da se tako imenovano ekološko gibanje v svetu zelo naglo razvija; pri nas mu namenimo več pozornosti šele v zadnjih letih. Kritično je ocenil nekatera nesprejemljiva pojmovanja ter tehnicično in prosvetiteljsko obravnavanje te zapletene problematike in se zavzel za marksistični način obravnave ekologije in ekološke vzgoje. Dejal je, da ekološke problematike ni mogoče uvrstiti v neko naravoslovno ali družbeno vedo ali pa jo v šoli izoblikovati v poseben predmet, pa tudi sami strokovnjaki ne morejo reševati pro-

blema ekološkega področja. To, pravi dr. Pero Šimleša, lahko opravi samo skupine strokovnjakov z različnih znanstvenih panog.

Mnenja o tem so precej različna. Ponekod poskušajo organizirati študij za izobraževanje učiteljev-ekologov, čeprav tak študij še ni znanstveno utemeljen. Znano je, da sijajni strokovnjaki v vzgojnoizobraževalnem procesu ne morejo biti »univerzitetni specialisti« za vzgojo mladitvarstva človekovega okolja razvijanje ekološke zavesti. Namen posvetovanja pa ni usklajevati različnih pogledov, temveč ugotoviti, do kod smo prišli v teoriji in praksi in lahko storimo za to, da bo napredovala akcija za vzgojo in izobraževanje učencev osnovnih srednjih šol na tem področju.

Dr. Stipe Šušar se je zavzel za koncept, po katerem ekološka vzgoja ne bo samostojen predmet, temveč splošno načelo celotnega vzgojnoizobraževalnega dela, načelo, ki se uresničuje v vseh področjih vzgoje in izobraževanja, podobno kot politično izobraževanje.

Posvetovanje je pokazalo, da v dveh dneh ni mogoče kritično obdelati zapletene problematike vzgoje in izobraževanja mladitvarstva in napredka človekovega okolja. V vseh republikah in pokrajinah imajo že bogate prakso s področja ekologije, tudi različna mnenja in razmere, med reformo vzgojnoizobraževanja pa je treba pogostejše izmenjavati mnenja, izkušnje ter spodbujati k akciji v vseh okoljih. Nekatere razprave prav gotovo ne motijo, temveč dokazujejo, kako zelo aktualna je ta problematika in kako jo treba obravnavati in samoupravno usklajevati.

Ni dvoma, da je bilo posvetovanje uspešno, bogato gradivo obravnavano ob tej priložnosti pa bo izšlo v posebni knjigi. Učiteljem, ki vsak dan v svojo delovno vlogo na ekološko vzgojo učencev, bo tako izšlo prav gotovo dobrodošlo priročnik pri njihovem delu.

DJORDJE DJURIĆ

Veliko drobnih rok veliko stori

Za čisto okolje lahko pionirji veliko stori. To seveda ne pomeni, da bi se odrasli lahko zanašali, da bodo pionirji za njimi pospravljali odpadke in ohranjali čisto okolje. Ob poti k Pohorski vzpenjači se je nabralo le preveč odpadkov, ki so jih zavržli radvanjski in drugi »turisti«, pa jih pionirji pobirajo, četudi niso veseli takega »zgleda«. Tako so storili učenci radvanjske šole (na fotografiji) že velikokrat. (Foto: L. L.)

prosvetni delavec

List izdajata republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja in Izobraževalna skupnost SRS — Izhaja štiri- najstrednevo med šolskim letom — Ureja uredniški odbor. Direktor in glavni urednik Rudi Lešnik, odgovorna urednica Marjana Kunej, tehnična urednica Tea Dominko. Naslov uredništva: Ljubljana, Poljanski nasip 28, tel.: 315-585. Naslov uprave: Ljubljana, Nazorjeva 1/1, telefon 22-284, poštni predal 355-VII.

Rokopisov in fotografij ne vračamo, posamezni izvod 4 din. Letna naročnina: 80 din za posameznike, za šole in druge ustanove 140 din. Št. tek. računa 50101-603-46509. Tiska ČZP Ljudska pravica. YU ISSN 0033-1643. Po mnenju Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje je list »Prosvetni delavec« prost temeljnega davka od prometa proizvodov (glej 7. točko 1. odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu).

Dopisna šola samoupravljanja za kmečko mladino

Na pobudo Republiške konference ZSMS so pri ČZP Kmečki glas ustanovili dopisno politično šolo za mlade kmete. To je nedvomno potrebno, čeprav se lahko vprašamo, ali je časopisno založniško podjetje najprimernejše za izobraževanje šolskega načina, ko imamo vendar že veliko organiziranih ustanov od delavskih univerz do zadružne zveze, ki se ukvarjajo z izobraževanjem. Nihče ne dvomi, da je družbenopolitično izobraževanje kmečke mladine nujno, toda prav tako je dobro vedeti, da takega izobraževanja ne smemo osamiti, temveč ga je treba celostno vključiti v strokovno izobraževanje, čeprav s posebnimi, dobro pripravljenimi vsebinami, je bilo slišati med razpravo na seji koordinacijskega odbora pri RK SZDL. Opravičena je tudi bojazn, da bi program zasnovali preveč deduktivno, tak, pa zago-

tovo ne bi bil spodbuden za kmečko mladež.

Na seji so ustanovitelji šole prek časnika sicer podprli, zataknilo pa se je pri dogovarjanju in organizaciji. Predlagatelji šole namreč niso odgovorili na vprašanje, kdo bo to plačal. Taka šola lahko uspe le, če je dobro organizirana (v zimskem času), in ima strokovno vsebino, ki ustreza kmečki mladini. Takoj bi se morali dogovoriti s tistim delom združenega dela, ki je za tako izobraževanje najbolj zainteresirano, to pa je nedvomno Zadružna zveza Slovenije, posebna izobraževalna skupnost za agroživilstvo in drugi. Če bo takšen samoupravni dogovor uspel, potem bo šola v drugi polovici decembra lahko začela delati. Vsekakor pa bi za tako pomembno izobraževalno akcijo morali najti denar in jo tudi uspešno izvesti.

Samoupravna preobnova vzgojnoizobraževalne skupnosti v združenem delu

Ključ do prave reforme

Pred nedavnim je bil imenovan republiški svet za vzgojo in izobraževanje SR Slovenije. Predsednika sveta mag. Emila ROJCA smo naprosili, naj nam predstavi to pomembno družbeno samoupravno telo, ki ima v nadaljnjem razvoju preobrazbe vzgajanja in izobraževanja ne le pomembne, temveč tudi zahtevne in odgovorne naloge.

Skupščina SR Slovenije je sredi oktobra potrdila sklep o imenovanju novega republiškega sveta za vzgojo in izobraževanje. S tem je želela pospešiti, da bi se hitreje pojasnila nekatera temeljna vprašanja o izpeljavi reforme v naši republiki. Republiški svet naj bi s svojim delovanjem pospešil in usklajeval delo pri strokovnih rešitvah, pripravih sprememb in dopolnitvah zakonov s področja vzgoje in izobraževanja ter povezoval celotno družbeno dejavnost, ki naj bi reformno akcijo prenesla v temeljne celice združenega dela.

Usmerjal in usklajeval bo tudi dejavnosti, ki bodo pomagale ustvariti ustrezne materialne kadrovske in druge možnosti za reformo, ki dajejo temu procesu značilnosti najširše družbene samoupravne preobrazbe.

Med prvimi koraki pri svojem delu se je na novo imenovani republiški svet za vzgojo in izobraževanje kritično soočil z različnim odnosom do reforme, med drugim tudi s pogledi nanjo in teorijami, ki ne ustrezajo družbeni samoupravni naravi tega procesa. Opozoril je po eni strani na neustrezna pričakovanja velikih, revolucionarnih prelomov, ki naj bi naenkrat pripeljali do novih vsebin, organizacije in odnosov v vzgojnoizobraževalni dejavnosti.

Priča smo bili tudi politiki malih korakov in delnih ukrepov za spremembo sedanjega izobraževalnega sistema, ki pa ni imela globalnih vsebinskih smotrov reforme. Nekaterim je bila zelo blizu teorija čakanja in pozivanja na previdnost v reformni strategiji, ki je svoj oportunistični skrivala za tezo o nepriljubljenosti združenega dela, da bi postal nosilec reforme.

Vsem tem teorijam in kritikam je bil skupen očitek, češ da se predlagane izpeljave reforme vzgoje in izobraževanja lotevamo tehnokratsko, da zmanjšujemo raven splošne izobrazbe. Vzrok takim trditvam pa je bilo tudi nerazumevanje zasnove permanentnega izobraževanja; njihovi nosilci niso znali ali pa niso hoteli povezovati reformnega procesa s procesom samoupravne preobnove celotnega združenega dela.

Republiški svet za vzgojo in izobraževanje je menil, da je treba ocenjevati reformne premike zelo diferencirano in določno, ker preveč posplošene, enostrane in ponavadi še zgolj črnogledne ocene dosedanjih prizadevanj za reformo ne spodbujajo ustvarjalnih moči v združenem delu in jemljejo voljo, posebno prosvetnim delavcem. Svet je ugotovil, da je že precej napredovalo delo delegatov v svetih šol, saj ti bolj vplivajo na vsebino učnih in študijskih programov, vse bolj se uveljavlja interes združenega dela z dejavnostjo posebnih izobraževalnih skupnosti in enot, osnovna šola se odpira navzven in posodablja svoj program v skladu s konceptom celodnevne šole. Tudi vezi med predšolsko vzgojo, malo šolo in osnovno šolo se utrjujejo.

TOZD in delovne organizacije posvečajo vse večjo pozornost samoupravnemu načrtovanju vzgojnoizobraževalnih potreb, vse več je dogovarjanja o racionalni šolski mreži, neredki so že primeri usmerjanja v študij iz dela, višje in visoke šole se vse bolj povezujejo s svojimi uporabniki itd. In prav ti koraki dokazujejo, da reformni proces že poraja novo kakovost in nove odnose. Tega ne bi mogli doseči s še tako visoko strokovno ocenjenimi projekti novega šolskega sistema, če bi le-ti nastajali kabinetsko, ločeno od uveljavljanja novih družbenoekonomskih temeljev in odnosov v vzgoji in izobraževanju ter v drugem združenem delu.

Da bi v nadaljnji najširši samoupravni in družbenopolitični ter strokovni aktivnosti pospešili vsebinsko preobrazbo vzgoje in izobraževanja po načelih samoupravnega načrtovanja in usmerjanja vzgoje in izobraževanja, zlasti z uveljavljanjem izobraževanja iz dela, da bi hitreje dosegli oblikovanje in uresničevanje samoupravnega dogovorjene izobraževalne politike z novimi družbenoekonomskimi odnosi v združenem delu in da bi se v reformnem procesu močneje zavzeli za kakovostne spremembe v vsebini, organizaciji ter metodah vzgoje in izobraževanja, je republiški svet za vzgojo in izobraževanje postavil v ospredje zlasti nekatere temeljne razsežnosti reforme vzgoje in izobraževanja v naši republiki.

V svojih stališčih in predlogih je poudaril predvsem pozitivitev procesa samoupravne preobnove vzgojnoizobraževalne dejavnosti v združenem delu, ki že poteka, zaustavlja pa ga množica ovir subjektivne in objektivne narave. Tako bo novembra socialistična zveza v svoji frontni sestavi zasnovo enotno in usklajeno družbenopolitično dejavnost za uveljavljanje razširjenih delegatskih razmerij v vzgojnoizobraževalnih organizacijah, za uveljavljanje svobodne menjave dela in nadaljnje razvijanje samoupravne zasnove izobraževalnih skupnosti ter njihovih enot pri posameznih šolah.

Ob tej akciji naj bi tudi določneje opredelili vlogo šol, drugih organizacij združenega dela ter samoupravnih interesnih skupnosti pri uveljavljanju samoupravnega načrtovanja vzgoje in izobraževanja ter usmerjanje vpisa v šole. V vsej tej dejavnosti samoupravnega vraščanja vzgojnoizobraževalne dejavnosti v združenem delu bi se morala bolj in širše uveljaviti aktivna vloga učencev in študentov, ki jih združuje ZSMS v prizadevanju za nove odnose, novo vsebino in kakovostne spremembe v vzgoji in izobraževanju ter za spremenjen odnos TOZD v gospodarstvu in družbenih dejavnostih do reforme vzgoje in izobraževanja.

POMEMBNE NALOGE

Republiški svet za vzgojo in izobraževanje je glede te glavne razsežnosti sedanje reforme šolstva, to je, da postajajo delavci v organizacijah združenega dela temeljni nosilci samoupravne izobraževalne politike, nakazal tudi nekatere poti za čim bolj neposredno soočanje uporabnikov, izvajalcev in tistih, ki se so-

lajo, glede uresničevanja reformnih nalog v novih družbenoekonomskih odnosih. Opredelil je skupne organe upravljanja šol, v katerih bodo še popolneje kot doslej delovali uporabniki kadrov, predstavniki družbenega interesa in določeno funkcijo šole, delegati mladine in delavcev vzgojnoizobraževalnih organizacij.

V tako sestavljenih svetih šol naj bi čimprej začeli razčlenjevati spremembe v dosednji samoupravni preobrazbi in podružbljanju šole in s svobodno menjavo dela izpeljali dogovore o postopni preobrazbi programa šole in o uvrstjanju njene vzgojnoizobraževalne dejavnosti v dolgoročne razvojne programe temeljnih organizacij združenega dela in širše družbene načrte. Vprašanja uresničevanja možnosti za preobrazbo šole, ki presegajo interes posameznih uporabniških organizacij združenega dela, bodo njihovi delegati urejali z dogovarjanjem in sporazumevanjem in s svobodno menjavo dela v temeljnih skupnostih za vzgojo in izobraževanje ter v posebnih izobraževalnih skupnostih in njihovih enotah.

Druga pomembna reformna naloga republiškega sveta za vzgojo in izobraževanje je spodbujati in čim bolj neposredno spremljati kakovostne spremembe v vsebini, organizaciji, odnosih in metodah dela vzgojnoizobraževalnih dejavnosti. Pri tem gre še posebno za ustrezno oblikovanje novih učnih in študijskih programov, v katerih naj bi bilo zlasti manj ponavljanja; tako bi postali ti programi krajši, predmeti bolj povezani, znanje pa uporabno glede na sodobne samoupravne in tehnološke procese. Z uvajanjem izbirnih, dopolnilnih in dodatnih predmetov in z večjo individualizacijo pouka je treba posvečati dodatno pozornost tako učencem s slabšo zmogljivostjo kot tudi posebno nadarjenim učencem in študentom.

Emil Rojc, predsednik republiškega sveta SR Slovenije za vzgojo in izobraževanje

ISKANJE NOVIH REŠITEV

V učnovzgojni dejavnosti bomo morali kritično oceniti tudi prakso tako imenovanega pedagoškega tehnicizma, ki iz raznih vzrokov zapostavlja individualno komunikacijo med učiteljem in učencem ter izključuje živ neposreden in demokratičen odnos med njima kot temeljnima subjektoma vzgojnoizobraževalnega procesa. Gre za pretirano poudarjanje izobraževalne vloge šole pred njeno socialistično samoupravno vzgojno funkcijo, zapostavljena pa sta pomen in funkcija samoupravne narave pedagoških odnosov. S tem, da se šole skreči na predavanja, razlage in preverjanje obsega znanja s pogostimi testi znanja ter kontrolnimi nalogami, se nevarno izključuje pristen pedagoški in samoupravni medsebojni stik med učiteljem in učencem. Tem vprašanjem in problemom priprave ter ugotavljanja telesne in duševne zrelosti otrok za vstop v osnovno šolo bo treba v prihodnje posvetiti širšo družbeno pozornost, saj globoko zadevajo v demokratičnost vzgojnoizobraževalnega sistema. Poiskali naj bi tudi nove rešitve glede vzgojnega dela z duševno in telesno prizadeto ali vedenjsko moteno mladino, s tem da bi bilo tudi to delo čim bolj naravna sestavina naše enotne osnovne šole.

Glede omenjenih vsebinskih sprememb v vzgojnoizobraževalnih dejavnostih se je republiški svet zavzel za celosten način obravnave reforme in ukrepov, ki morajo zagotavljati skladnost in tesno povezanost sprememb med malo šolo in osnovno šolo, med slednjo in šolami usmerjenega izobraževanja ter skladnost programov visokošolskega študija s programi usmerjenega izobraževanja.

Kot naslednjo pomembno razsežnost prenosa odgovornosti za reformo vzgoje in izobraževanja v celotno združeno delo pa je republiški svet na svoji prvi seji opredelil problematiko usmerjanja vpisa v šole, ustvarjanja možnosti za proizvodno in drugo družbeno prakso učencev, priprave za izobraževanje iz dela ter usposabljanja strokovnjakov iz organizacij združenega dela za inštruktorsko vlogo v tistem delu izobraževalnega procesa, ki bo potekal v materialni proizvodnji in drugih dejavnostih kot delovna praksa. Opredelil je tudi temeljne izpeljave usmerjenega izobraževanja po končani osnovni šoli, postopoma prestavljeni že v šesto leto starosti otrok.

Te izpeljave ohranjajo tip integralne usmerjene šole, brez od nje ločene splošne dvestletne pripravljalne faze, a šole z mnogimi vsebinskimi in metodološkimi spremembami, ki bodo s tako imenovanimi skupnimi vzgojnoizobraževalnimi temelji pripomogle k širši kulturni in družbenoekonomski razgledanosti vseh učencev. V celoten program izobraževanja bodo vključena izobraževanja z delom in za delo, s tem smo se izognili mnogim posledicam, ki nastajajo zato ker ostaja del vzgojnoizobraževalnega procesa zunaj programskih vplivov združenega dela.

Če bomo pospešili korake v omenjene smeri in si prizadevali izboljšati kakovost samoupravne presnove vzgoje in izobraževanja, reforma ne bo ostala le preobrazba institucij, temveč bo dobila vse zelene in potrebne značilnosti preobrazbe družbenoekonomskih temeljev vzgoje in izobraževanja. Tedaj bo poglavalne prave korenine, ki se bodo utrjevale vzporedno s samoupravno preobnovo vsega združenega dela.

Zvezne diplome pedagogom

Na nedavnem posvetovanju o pedagoškem delu v svobodni menjavi združenega dela je predsednik Zveze pedagoških delavcev Slovenije mag. Rudi Lešnik podelil v imenu izvršnega odbora Zveze pedagoških društev Jugoslavije posebne diplome šestim zaslužnim slovenskim pedagoškim delavcem.

Pokojna profesorica Silva ČERNELČ iz Kopra ni čakala dneva, da bi lahko sprejela skromno, vendar najvišje priznanje zveze pedagoških delavcev Jugoslavije za svoje neumorno in zahtevno pedagoško delo. Po težkih življenjskih izkušnjah, ko je okusila že v otroštvu fašistično nasilje ter izgubila očeta v Dachau, je z veliko odgovornostjo opravljala svoje delo, obenem pa nadaljevala študij pedagogike na filozofski fakulteti. Prešla je naporno pot od osnovnošolske učiteljice, mentorice učiteljskega študija do profesorice pedagoških predmetov na oddelkih pedagoške akademije ljubljanske v Kopru in Novi Gorici. Ne moremo ji več čestitati, toda njeno pogumno življenje in bogato pedagoško delo ostajata zgled pedagoškim delavcem, ki ga je treba negovati, ohraniti in nadaljevati. Slava njenemu spominu!

Pedagoški svetnik profesor Vladimir CVETKO je prejel priznanje za neumorno pedagoško delo, ko si je vse življenje prizadeval za naprednejšo humano vzgojo, skrbel zlasti za hitrejšo preobrazbo osnovne šole in ob tem še posebej občutljivo obravnaval vlogo družine in učiteljev v vzgoji. Že prek 20 let ureja slovensko pedagoško znanstveno revijo »Sodobna pedagogika«, glasilo Zveze društev pedagoških delavcev Slovenije. Zagarjevi nagradi in vrsti drugih odlikovanj in priznanj se zdaj pridružuje še to, ki pomeni zlasti zahvalo za nesebično društveno dejavnost.

Učitelj ne more učencev samo izobraževati, nato pa izobraževanju dodati vzgojno plast, da bi s tem dokazal pravilnost svojega pedagoškega dela, svoj pravilen odnos do naše življenjske stvarnosti ali do zakonitih predpisov in družbenih zahtev. Učitelj je lahko sicer boljši ali slabši, vendar socialistični učitelj, ali pa ni socialistični učitelj. Sredine ni in tudi ne kompromisa, ne politično nezavzetega ali indiferentnega učitelja. Učitelj je v svojem poklicu v bistvu to, kar je kot človek, državljan in član človeške skupnosti. Naj se še tako pretvarja, naj na zunaj še tako kaže svojo socialistično zavest, če to ni v resnici, če to ni njegovo notranje bistvo, če ni z razumom in tudi srcem vdan socializmu, bo vse njegovo prizadevanje brezuspešno. Spoznali ga bodo ljudje, še prej pa otroci, ki so izredno občutljivi sprejemalci. (Vladimir CVETKO)

Profesor Rajko KLADNIK je prav tako posvetil svoje delo razvoju slovenske vzgoje. Prehodil je razgibano pot od člana partizanske ilegalne tehnike v Savinjski dolini, vzgojitelja in upravnika domov za mlade iz Bosne in Hercegovine na Mokricah v Medvodah in na Vranskem, do kler ga kmalu po končanem študiju pedagogike v Zagrebu ne srečamo kot profesorja na mariborskem učiteljskem in pozneje kot dekana pedagoške akademije v Mariboru. Uveljavil se je zlasti v delu Zveze prijateljev mladine Slovenije in kmalu za slutili, da je treba šolo dopolniti z dobro organiziranimi prostovoljnimi dejavnostmi, na kar je med prvimi pripravil študente pedagoške akademije z metodiko prostovoljnih dejavnosti. Bil je predsednik pedagoškega društva v Mariboru, zdaj pa, čeprav upokojen, predava metodiko prostovoljnih dejavnosti, tako zahtevno in nujno v preobrazbi naše osnovne šole.

Samoupravljanje bi se spremenilo v igranje, če ne bi imelo tudi materialne osnove in če z njo ne bi upravljali pionirji sami. Upravljanje s stvarmi samimi postaja preizkusni kamen samou-

pravnih odnosov v vseh oblikah pionirskega samoupravljanja. (Rajko KLADNIK)

Profesor Janez TOMŠIČ je znan med pedagoškimi delavci zlasti kot metodik, posebej še na področju naravoslovja. Podobno kot domala vsakega vidnejšega pedagoškega delavca je tudi njega vodila pot od osnovnošolskega učitelja do profesorja pedagoške akademije in sodelavca filozofske fakultete. Učiteljeval je na Hrušici, v Artičah pri Brezicah, na Jesenicah, v Kranju, Stični, v Tolminu in slednjič na pedagoški akademiji v Ljubljani. Vse sile je posvetil vzgoji slovenskih učiteljev in napisal vrsto učbenikov in člankov, mimo tega pa deloval v pedagoškem društvu.

Pripraviti otroka do tega, da bo razumel naravo in njene zakonitosti, odpreti mu za naravo oči, razum in srce, da se bo razvil ne samo v razumnega, ampak tudi dobrega človeka, je naša velika naloga. — Ob spoznavanju prirodnih bogastev naše domovine in njenih lepot bomo vzbujali otrokom ljubezen do narave, do živih bitij in do človeka sploh, obenem pa ponos in ljubezen do domovine. (Janez TOMŠIČ)

Profesor Milojko VIDMAR je do nedavnega vodil zvezo pedagoških društev Slovenije, sicer pa prav tako prehodil razgibano pot slovenskega učitelja, saj ga najdemo v Murski Soboti, v Poljanah nad Škofjo Loko, v Domžalah in nazadnje kot profesorja pedagogike na pedagoški akademiji v Ljubljani. Posebej zaginano je deloval pri Zvezi prijateljev mladine in pedagoško osvetljeval vlogo otroških in mladinskih organizacij. Dobro je vedel, da se mora učenec položaj v vzgojnoizobraževalnem procesu spremeniti, zato se je zavzemal za odpravo nenormalnega osipa v osnovni šoli. Diplomsko je sprejel zlasti za napore pri razvoju društva pedagoških delavcev.

Dobremu učitelju in njegovim učencem se bo prej ko slej posrečilo preusmeriti interes od ocene k dejavnosti, iskanju novega, ugotavljanju neznanega. Takrat bo tudi v naših šolah, kot je že v mnogih deželah po svetu, zahteva po ponavljanju razreda samo še nerazumljiva zahteva preteklosti. (Milojko VIDMAR)

Redni profesor dr. Leon ZLEBNIK je s svojim obsežnim pedagoškim opusom iz zgodovine pedagogike, pedagogike in mladinske psihologije dal nedvomno močan delež na tem strokovnem področju. Posegel je tudi v celoten jugoslovanski prostor, saj so njegova dela izšla v domala vseh jezikih jugoslovanskih narodov in narodnosti, tudi v albanščini. Skrbel so ga zlasti medčloveški odnosi, problem, ki ga je zmeraj globoko čutil, zato je odmeven v vseh njegovih delih in ga skuša reševati v sintezi bogatega pedagoškega in psihološkega znanja. Priznanje je sprejel za svoje celotno, veliko pedagoško delo in za napore pri oblikovanju pedagogov.

Vsem iskreno čestitamo!

Šola naj učenca navaja tudi na to, da bo pri doseganju svojih namenov upošteval dejanske možnosti in dejstva, naj razvija pri tem v njem zlasti ustvarjalno domišljijo, s čimer ga bo usposobil, da bo iskal in našel zadovoljstvo v resničnem svetu, ne pa v svetu svojih neizpolnitljivih želja in zahtev. Otroka ne sme nič odtegniti od resničnosti in zapreti v njegov umišljeni svet. (Leon ZLEBNIK)

čim bolje se bomo poznali

Občinska izobraževalna skupnost Ormož

Razmišljamo o samopriskupku

O tej slovenski občini, ki meji na SR Hrvaško, povejmo najprej nekaj statističnih podatkov, saj spada med deset slovenskih nerazvitih občin.

Na 212 kvadratnih kilometrih živi okrog 18 tisoč prebivalcev. Po podatkih iz leta 1976 je bilo v družbenem sektorju zaposlenih 2658 občanov. Narodni dohodek je 260,9 dolarja na prebivalca.

Ormoška občina ima nad 58 tisoč prebivalcev, nad 35 tisoč jih združuje delo v družbenem sektorju in dosega 3458,8 dolarja narodnega dohodka na prebivalca.

Ima pet osrednjih šol — Ormož, Velika Nedelja, Tomaž, Miklavž, Središče — ter enako število podružničnih šol. K ormoški osnovni šoli spadajo Hum, Runeč in Ivanjčevci, k osnovni šoli Velika Nedelja podružnična šola Podgorci, k Miklavžu osnovni šoli pa podružnična šola Kog. Kot enajsta šolska enota se pojavlja posebna osnovna šola.

Dodajmo še podatek, da obiskuje te šole letos skupaj 2382 učencev in učenk, ki so razporejeni v 110 oddelkov.

Zanimalo nas je, kakšne spremembe so zabeležili v zadnjih letih v osnovnem šolstvu?

— Leta 1972 smo izdelali razvojni program, sedaj pa preverjamo, kako se izpolnjuje, je povedal predsednik izvršnega odbora občinske izobraževalne skupnosti Ormož Miroslav Trnšek — in nadaljeval:

— Reči moram, da se nam je v preteklih letih posrečilo rešiti prostorsko stisko in obnoviti zgradbe osrednjih osnovnih šol v Tojažu, Središču in Miklavžu ter podružničnih šol, veliko težav prostorskih, pa tudi organizacijskih pa je v Ormožu, Veliki Nedelji in Ivanjčevcih.

Vse tri šole delajo v slabih prostorskih razmerah. V Ivanjčevcih, kjer imajo učenci podružnične šole pouk v treh zgradbah, bi radi dobili večjo sodobno zgradbo, tako da bi lahko imeli popolno osemletko.

V Ormožu bo treba zgraditi novo šolsko poslopje, v Veliki Nedelji pa postaviti primeren prizidek.

Zgradbe naj bi rasle po naslednjem vrstnem redu: najprej v Veliki Nedelji, nato v Ivanjčevcih in nazadnje v Ormožu, vendar se še nismo odločili, kdaj jih bomo gradili. Prav s sedanjim prever-

janjem srednjeročnega razvoja želimo pretehtati vrstni red gradnje.

Dosedaj smo reševali prostorsko stisko s svojim denarjem z denarjem združenega dela in Izobraževalne skupnosti Slovenije. Razmišljamo, da bi tudi v naši občini uvedli samopriskupke. Dosedaj so občani prispevali denar za ureditev najnujnejših komunalnih naprav.

Zakaj tolikšno pomanjkanje

Nasprotja

Na razredni stopnji imajo v ormoški občini dovolj učiteljev, če pa se bo število oddelkov zmanjševalo tako kot doslej, bo v naslednjih letih učiteljev celo preveč. Ta problem rešujejo za zdaj tako, da imajo še v petih razredih razredni pouk, posebno tam, kjer nimajo dovolj prosvetnih delavcev, da bi poučevali na predmetni stopnji.

Med sto učitelji in učiteljicami na osnovnih šolah ormoške občine jih 24 nima ustrezne izobrazbe. Večina jih končuje študij na pedagoški akademiji, med njimi pa so tudi taki, ki so po svoji izobrazbi tehniki in inženirji za strojno in elektro stroko itn. Te delavce so zaposlili v šolah zato, ker ponekod zaradi pomanjkanja ustreznih učiteljev kar več let niso poučevali nekaterih predmetov.

Po normativih primanjkuje v ormoški občini 36 učiteljev in učiteljic, ker je precej pedagoških delavcev odšlo v večja mesta.

Kljub temu pa nastajajo težave z zaposlovanjem študentov. Kadar po objavljenem razpisu izbirajo kandidate, se ponavadi odločajo za ljudi, ki nimajo ustrezne izobrazbe, imajo pa nekaj let delovnih izkušenj. Ponekod nočejo sprejeti novih delavcev tudi zato, da obdrže učiteljski nadre.

Taka nasprotja nastajajo gotovo zaradi šibke povezave med občinsko izobraževalno skupnostjo in osnovnimi šolami. Z omenjenimi sredstvi za štipendije pri izobraževalni skupnosti bo treba to povezavo še okrepiti in doseči, da bodo šole dajale kadrovske štipendije tudi iz svojih sredstev. S. J.

Skupina učencev osnovne šole Ormož pred zastarelim in pretesnim šolskim poslopjem

prostora? Ali je otrok vedno več?

— Razen v Ormožu pa tudi v Veliki Nedelji in Podgorici, se v ormoški občini število otrok zmanjšuje, posebno na kmetijskem območju. V oddelkih naših šol imamo povprečno 23 učencev in učenk, vendar je v posameznih razredih od šestnajst do šestdeset otrok. V treh podružničnih šolah imamo tudi kombinirane oddelke. Razmeroma visok odstotek otrok imamo v posebni osnovni šoli, in sicer 4,8 odstotka, predvidevamo pa, da se bo ta odstotek znižal na 2,5. K temu znižanju bodo precej pripomogla imenovani mejni primeri v posebno osnovno šolo. S. J.

Glasbena šola Škofja Loka

Več razumevanja za glasbeno dejavnost

Kolektiv Glasbene šole Škofja Loka razmeroma skromen po številu delavcev, vendar pa si s svojo razgibano in kakovostno dejavnostjo pridobiva v škofjeloški občini vse več občudovalcev in podpornikov. Kljub temu je še nekaj drobnih ovir, ki ne dovoljujejo, da bi ta skupina zavzetih glasbenih pedagogov lahko delala tako, kot si želi.

Ravnateljico prof. Marijo Schulzovo smo prosili, naj nam pojasni temeljne sestavine delovnega načrta, ki ga je sprejel svet delegatov glasbene šole letošnjega 20. novembra.

— V tem šolskem letu obiskuje pouk v glasbeni šoli Škofja Loka in njenih dislociranih oddelkih v Žireh in Železnikih 201 učenec. To je toliko, kot nam dovoljuje srednjeročni načrt za leto 1980. 110 otrok ima starše zaposlene v gospodarstvu, 67 v družbenih dejavnostih, 5 otrok iz kmečkih, 17 pa iz obrtniških družin. Na šoli je 14 učiteljev, nekateri mladi glasbeniki pa obiskujejo pouk tudi pri glasbenih pedagogih v Ljubljani.

Mladi se najraje uče klavirja, harmonike in kitare, pa tudi blokflavte, flavte in solo petja.

Prizadevamo si, da bi imeli na šoli čim več glasbil in da bi bilo zanimanje učencev zanje bolj enakomerno porazdeljeno. V ta namen imamo poseben oddelk pripravništva, kjer se naši prihodnji učenci seznanijo z glasbili temeljiteje, kot je to mogoče v vsakodnevem življenju. Razumljivo je, da je za širitev dejavnosti potrebno tudi več različnih glasbil, ki jih sedaj še nimamo dovolj.

Na naši glasbeni šoli je zaposlenih 14 učiteljev. Občinska izobraževalna skupnost, ki ima za naše delo izjemen posluš, nam priznava tedensko 322 pedagoških ur, okrog 14 odstotkov stroškov za dejavnost pa poravnajo s svojim prispevkom starši. Kljub temu imamo na naši šoli še vedno sorazmerno nizke osebne dohodke.

V delovnem načrtu ste opozorili tudi na ovire, ki nastajajo pri vašem delu, o nekaterih pa ste spregovorili svetu delegatov.

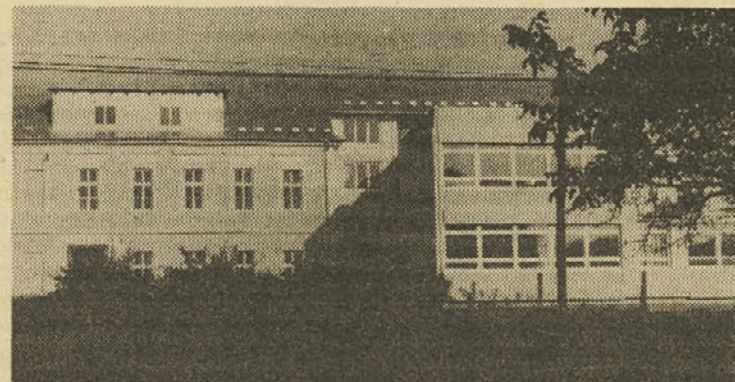
— Lahko bi delali precej bolje, če bi bili sami v prostornih Puštalskega gradu. V njem imamo osem učilnic, ki žal ne

Občinska izobraževalna skupnost Škofja Loka

Poseben položaj škofjeloške osnovne šole

Kljub zelo dobro pripravljenemu gradivu za tretje skupno zasedanje zbora uporabnikov in

zbora izvajalcev skupščine občinske izobraževalne skupnosti Škofja Loka (letošnjega 7. no-

Osrednja prireditve letošnjega praznika občine Brežice je bilo odprtje nove šole v Artičah, kjer so dogradili 6 učilnic, delavnico za tehnični pouk, 3 kabinete, večnamenski prostor, zbornico, kuhinjo ter dva oddelka otroškega varstva. S sredstvi krajevnega samopriskupka so tako zagotovili enozimski pouk ter pridobili prve možnosti za prehod na celodnevno šolo. (Foto: Vlado Podgoršek)

vembra) je bila razprava delegatov na skupščini dokaj bolna. Razvila se je le ob delegatskih vprašanjih o podružnični šoli Poljane, o prostorskih težavah osnovne šole Peter Kovačič Škofja Loka in o tem, da je treba valorizirati osebne dohodke prosvetnih delavcev. Druge točke dnevnega reda skupščine so potekale brez razprave.

Zato ni čudno, da se predsednik skupščine inž. Alojz Stopar sprašuje, kaj bi bilo še treba storiti, da bi delegati bolj zavzeto in polemično obravnavali problematiko, ki je na dnevnem redu? Nekateri delegati zbora uporabnikov (Iskra, Reteče itn.) so

morejo biti zaprte pred drugimi uporabniki. Zato ti pogosto motijo naš pouk in se ne vedejo v naših prostorih vedno tako, kot bi se morali. Upamo, da se bo Kulturni skupnosti občine Škofja Loka oziroma ZKPO Škofja Loka posrečilo najti ustrežnejše prostore za pihalni orkester, komorni zbor »LOKA«, oktet »JELOVICA« in druge uporabnike.

Druga pomanjkljivost, ki jo opažamo, in zaradi te imamo tudi precej težav pri sestavljanju urnika in načrta dela, je šibka povezava z osnovnimi šolami. Zdi se nam čudno, da je do učencev športnikov (alpska šola) uveden prilagojen urnik oziroma program podaljšanega bivanja in zunajšolskih dejavnosti, našim učencem pa pogosto ne dovolijo, da bi odšli od podaljšanega bivanja k pouku v glasbeno šolo.

Če je že sedaj tak odnos do naše dejavnosti, ki pa je tudi vzgojnoizobraževalna, se bojimo, da ne bomo upoštevani v programu celodnevne osnovne šole in, da bo še težje najti prosti čas za glasbeni pouk učencev.

Kot ravnateljica glasbene šole sem že spraševala, če bi se lahko vključila v aktiv ravnateljstva osnovnih in drugih šol škofjeloške občine, vendar me dosedaj žal še niso povabili k sodelovanju.

Pouk ste organizirali tudi na dislociranih oddelkih v Žireh in Železnikih. V kakšnih razmerah delajo delavci v teh oddelkih? Ali nameravate odpreti še nove oddelke?

— V Žireh poteka delo glasbene šole, natančneje glasbenega pedagoga Dušana Mlakarja, v precej težkih razmerah. Porazdeljeno je na ves dan, le v Škofji Loki imamo pouk samo popoldan, pa tudi ob sobotah. Z izredno podporo krajanov, ravnatelja šole in staršev nam je letos uspelo obdržati Dušana Mlakarja v Žireh. Še več, ustanovil je harmonikarski orkester, ki je s svojim muziciranjem že osvojil ljubitelje glasbe v tem kraju.

V Železnikih poučujejo naši delavci. Dislocirani oddelki bi radi ustanovili tudi v Gorenji vasi, vendar sedaj še nimamo dovolj glasbenih pedagogov.

STANE JESENOVEC

1979 in 1980 in enega dol-

menta v SR Sloveniji. Sklepali so tudi o sofinanciranju športne dvorane na Podgorci Škofji Loki in obravnavali nančno poročilo izobraževalne skupnosti za obdobje 1. 1. do 9. 1979.

Podatki iz analize izvajanja načrta za obdobje 1976—1978 letih 1976, 1977 in 1978, kažejo, da se pri osnovnih šolah nekateri predvidevanja niso povsem uresničila. Predvidevali so na primer, da bo letos v osnovnih šolah Žiri, Gorenja vas, Škofja Loka, Trata, Železniki in njihovih družnicah 4770 učencev, 173 oddelkov, 211 učiteljev in učiteljic, 1.219 učiteljskih oddelkov, 14 kombiniranih oddelkov in 27,57 učencev na oddelku.

Število učencev pa narašča čedalje hitreje, kot bi bilo predvideno. Na osnovnih šolah v Poljanski Selški dolini je učencev več, manj v škofjeloški osnovni šoli pa se njihovo število močno večuje.

Kako se uresničuje letošnji načrt?

Šole imajo 473 učencev, 167 oddelkov, 199 učiteljev in učiteljic, 1.192 učiteljskih oddelkov, 16 kombiniranih oddelkov in 28,32 učencev na oddelku.

Opozorimo naj predvsem na podatek o rasti povprečnega števila učencev na oddelku, kar je nad povprečjem v Sloveniji. Ponovno izstopa osnovna šola Peter Kavčič Škofja Loka, ki ima sega (brez podružničnih šol) 32 učencev na oddelku.

Število otrok, ki obiskujejo šole, se sicer zelo spreminja od 451 do 460 — vendar pa manjša sprememba pri številu oddelkov tudi zato, ker so v nekaterih manjših krajih združeni oddelki male šole učencev dveh šolskih let.

Posebnosti so tudi pri razporeditvi podaljšanega bivanja. Ker imajo celodnevni pouk le v podružnični šoli Sovodenj (41 šolarjev), imajo število oddelkov podaljšanega bivanja v šolah škofjeloške občine v treh letih podvojilo, sicer od 10 na 20 ali po številu učencev od 308 na 537.

Tudi te podatke je treba gledati pod drobnogledom. Šolam po dolinah imajo le po oddelku podaljšanega bivanja škofjeloški osnovni šoli ne došča niti deset takih oddelkov, potrebovali bi jih še enkrat toliko na nižji in višji stopnji.

Poglejmo še, kako je z osnovnim izobraževanjem otrok. Za akcijo občinskega šolskega sveta, in delavskega sveta v večini delovnih organizacij ni bilo pravega razumevanja. Učencev in oddelkov je bilo manj: letos so imeli le tri oddelke s 64 slušatelji, namesto šestdeset oddelkov s 150 slušatelji, kot je bilo predvideno.

Iz enotnega programa Občinske izobraževalne skupnosti Škofja Loka lahko zajamemo tudi podatke o organizaciji usposabljanja in štipendij za pedagoške poklice.

Število učencev organiziranih za usposabljanje se je v zadnjih letih (1978-79) zmanjšalo od 102 na 68 — zaradi mer razvrščanja otrok in njihovih vključevanja v izobraževanje.

Na zmanjševanje števila učencev na oddelku je vplivalo tudi to, da imamo za večino predmetnih skupin dovolj učiteljev. Zato bodo v prihodnje študenti glasbenih in tehničnih likovne, tehnične in telesne vzgoje ter matematike in fizike. STANE JESENOVEC

tem bolje bomo delali

Veno Pilon in njegova galerija

Septembra je minilo osem let, odkar so v Ajdovščini s primeri častni pokopali našega slikarja, grafika in pisca Vena Pilon. Za letošnji kulturni praznik pa mu v rojstni hiši, nekdanji peknici njegovega očeta, odprli galerijo; v njej so Pilonovim umetnikom pridružili dela njegovih prijateljev, ustrežno okusu velikega umetnika, ki je na prijatelje kolege resnično »dosti dal«.

Osebnost s oba je posvečena pisateljskemu delu domačina dr. Danka Lokarja, Pilonovega življenjskega prijatelja, drugo pa so bile in grafike slovenskih avtorov različnih generacij, ki so se s Pilonom srečevali predvsem med njegovim strokovnim izpopolnjevanjem v Parizu, kjer je umetnik preživel štiri deset let, in nekaterih, ki so ga posebno cenili njegovo umetniško delo, ne da bi ga osebno poznali. Dela prijateljev se v prid občasnim razstavam umikajo iz svojih prostorov.

Ko se spominjamo Pilon, ne moremo ločiti Pilon umetnika od Pilon človeka. Zapletena in bogata življenjska pot ga je ves čas povezovala s Slovenci, čeprav bil kot občan obmejnega slovenskega mesta prostovoljno ali državljanskih dolžnostih že odaj vržen v širši evropski prostor. Prva svetovna vojna ga je peljala v Galicijo in Rusijo, kjer je kot ujetnik veliko slikal ter ustvarjal, ukaželjnost pa v Parizu, kjer si je slednjič ustvaril živino in ves čas zavzeto delal na neuradni slovenski kulturni scene. V tem je bil zgleden predstavnik generacije, ki ji je bila natančnost visok ideal, in je tudi, ko ostal jugoslovanski držav-

ljan. Tem splošno znanim podatkom bi dodali še redko človeško odliko: odprtost, živo sprejemljivost in pristen odnos do ljudi; to je ohranil do starosti in nam ostaja zapazeno posebno danes, ob vse bolj prevladujočih brezbrzičnih odnosih ter površnih vzorcih obnašanja.

Velika dela Pilonovega umetniškega opusa so nastala doma v razdobju desetih let. Odkar se je dokončno naselil v tujini, vir njegove Hipokrene ni imel več tolikšne moči, kot je za mnoge izvirne umetnike značilno. Ustvarjalnemu zanosu je zavirala polet tudi osebna skromnost, poplava pariške likovne produkcije pa mu je krnila samozavest. Ob Pilonovi skromni drži je med nekaterimi prepoznal njegovo veličino znani pariški galerist švicarsko-italijanskega porekla Giacometti, s katerim je Pilon sodeloval kot posrednik likovnih del, ter ga je v pesmi spodbujal: »Sei grande, Veno, su!« Deloval je sicer neprestano, le da je v boju za obstoj drobil svojo moč na več področjih: posredoval je, fotografiral, urejal revijo našega poslanstva, prevajal, pisal, ilustriral, kiparil, skiciral in redkeje slikal. Kot da je to zadnje preveč resno in vzvišeno, pač poslanstvo, ki ga ne more imeti za vir zaslužka.

V Pilonovi zbirki v Ajdovščini so zastopane vse vrste njegovega umetniškega dela, primeri osebnih dokumentov in korespondence s pomembnejšimi osebnostmi ter priznanja, ki jih je prejel. Sicer je večji del Pilonovih podob v drugih javnih in zasebnih zbirkah, tu pa so na srečo mojstrovine kakor Kruh, Moj

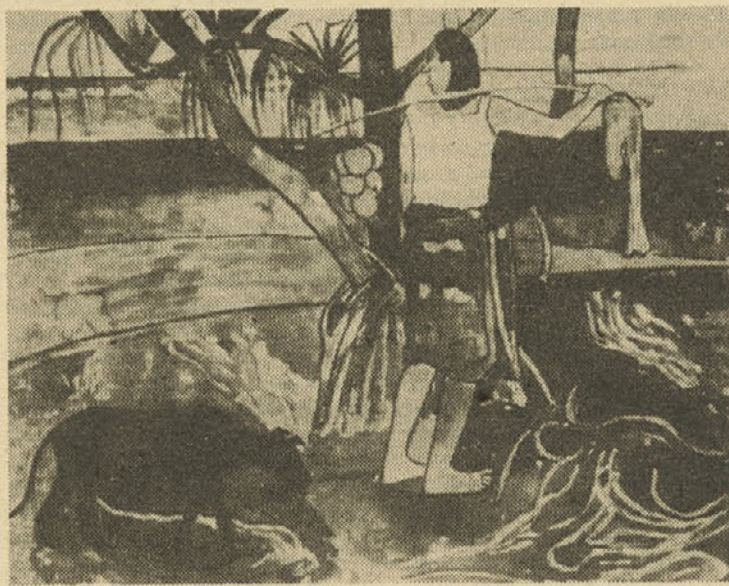
Veno Pilon: Moj oče, olje, 1923

oče, Rusija, Marij Kogoj, Lakota, Predmestje, Furlanska delavka, Justa in še nekatere.

Ko stojimo pred Pilonovimi deli čutimo, da smo se srečali z izredno močnim in čistim prikazom življenja. Podoba zrcalijo umetnikovo miselnost, da je življenjske pojave z občudovanjem in spoštljivostjo gledal od spodaj navzgor, in jih po strogosti in monumentalnosti, izhajajoče iz tega, lahko vzporejamo s slikarstvom srednjeveških fresk in ikon. Vendar je Pilonovo elementarno doživljanje, dobi in njegovi naravi ustrezno, bolj zapleteno; včasih sočutno in socialno prizadeto, včasih jedko groteskno. Čutimo, da je bila nagib njegovega ustvarjanja vedno človeška prizadetost in ne zgolj likovno formalna, čeprav — ali bolje rečeno — ravno zato pa je tudi v tej hodil pri nas revolucionarno pot: bil je ekspresionist v času, ko je bila splošno upoštevana impresionistična umetnost, nadalje kubist, konstruktivist in realist. V napeti zbranosti je pri svojih modelih odločno poudarjal prav tako lepoto in moč materije kot globino duha.

V poznejših letih je čutil potrebo, da svoje pestro življenje in poznavanje evropske kulture za beleži tudi z besedami. Tako je nastala knjiga Na robu z očarljivo iskrenimi, zdaj tragičnimi, zdaj komičnimi odlomki iz njegovega življenja ter v umetniškem tisku našega rojaka pesnika Vodaina (Goričana Kavčiča) bibliofilski knjiga ugank o likovnih umetnikih Oracle des peintres (Orakelj slikarjev). To v francosčini pisano delo, polno duhovitih besednih iger in slikovitih asociacij, ki pomeni tudi tipografsko poslastico, je na koncu še prevedel v slovenščino in mu dodal nekatere domače avtorje. Slovensko izdajo je v celoti izdelal kot linorez. — Literarno delo dopolnjuje podobno kulturnega svetovljana in človekoljuba Pilon ter nam poljudno in sočno posreduje nekatere zanimivosti iz evropske likovne kulture njegovega časa.

Ogled Pilonove galerije je humanistično usmerjenemu obiskovalcu v Ajdovščini najmočnejše doživetje, saj v precej širšem merilu redko najdemo tako vitalno in čisto umetniško izpoved. TINCA STEGOVEC

Paul Gauguin: Tahitijska s psom, 1891, akvarel

Narodna galerija v Ljubljani ima v gosteh antologijo francoskih slikarjev iz Narodnega muzeja v Beogradu. Razstava prikazuje izvirna dela od realizma do fauvizma in kubizma. Med 55 umetninami je veliko imen slikarstva, kot so Gauguin, Picasso, Rouault, Chagall idr. Razstava bo odprta do 3. decembra

EMI ZEGA V SPOMIN

Na jugozahodnem robu Banjske planote nad dolino Soče leži vas Kanalski vrh, kjer se je pred 85 leti rodila Ema Gorjup-Zega, kot enajsti in najmlajši otrok velike kmečke Gorjupove družine.

Osnovno šolo je obiskovala najprej na Vrhu, nato v Kanalu. Njeni učitelji so spoznali, da je nadarjena, zato so jo starši poslali na učiteljsko v Gorico, kjer je leta 1931 maturirala.

Njeno prvo službeno mesto je bil rojstni kraj Kanalski vrh. Toda kmalu se je začela prva svetovna vojna in ko je leta 1915 še Italija napovedala vojno Avstro-Ogrski, so morali vsi prebivalci zaradi vojne vihare zapustiti te kraje. Pokojna Ema je tako v begunstvu na Cerkljanskem nadaljevala svoje učiteljsko poslanstvo.

Po prvi svetovni vojni je poučevala najprej v Desklah, nato v Kanalu. Zbolela je in po zdravniškem nasvetu zaprosila za mesto v hribih, med gozdovi. Dodelili so jo na osnovno šolo Voglarji na Trnovski planoti, kjer je ostala do leta 1926 in se zalo navezala na tamkajšnje učence. Še v pozni jeseni svojega življenja se je rada spominjala tistih marljivih, pridnih in nadarjenih otrok trdega in skopega kraškega sveta, kjer si človek le s trdim delom pridobiva dobrine za svoje življenje. Zato mora biti realist, kot so bili tisti njeni učenci in kot je bila ona sama vedno natančno pripravljena, dosledna, stroga in pravična pri svojem delu.

Toda Italijani, ki so ob koncu prve svetovne vojne zasedli Primorsko, so potem, ko je prišel na oblast fušizem, začeli postopoma uvajati italijanski jezik v šole in urade. Leta 1926 so preselili v notranjost Italije vse zavedne slovenske učitelje, na naše šole pa poslali italijanske, da bi naše

kraje čimprej poitalijančili. Od tedaj so na naših šolah poučevali samo v tujem jeziku.

Pokojna Ema je morala zapustiti svoje domače kraje in svoje učence na Voglarjih. Premestili so jo najprej v srednjo Italijo, blizu Rima, pozneje je poučevala v severni Italiji, v Azenello pri Cremoni.

Po končani drugi svetovni vojni se je leta 1945 vrnila na osvobojeno Primorsko v Kanal. Pred priključitvijo Primorske k Jugoslaviji so jo italijanske oblasti vabile nazaj v Azenello, kjer jo je čakalo delovno mesto. Toda Ema Zega je ostala zvesta svojemu ljudstvu. Spet je stopila pred slovenske otroke in po tolikih letih znova začela poučevati v slovenskem jeziku. Čeprav še 52-letna, se je z veseljem in veliko predanostjo lotila poučevanja v Kanalu.

Ko so leta 1950 osemletko spremenili v osnovno (štirirazredno) šolo in nižjo gimnazijo, je postala Ema upraviteljica osnovne šole. Na tem mestu je ostala do upokojitve leta 1952.

Kljub rahlemu zdravju je vztrajala v rednem delovnem razmerju kar 39 let in posvečala vse svoje oči šoli in učencem. Njeni nekdanji učenci iz povojnega rodu se je s hvaležnostjo spominjali in vedo povedati, kako je znala pri pouku pritegniti njihovo pozornost. Znala je preprosto in otrokovemu razumu primerno podajati znanje, znala je biti dosledna in pravična do vsakogar, zato so jo učenci spoštovali in ubogali.

Od Eme Zega so se poslovlili Kanalcji in Vrhovci, njeni nekdanji učenci in učiteljski kolektiv iz Kanala ter njeni kolegi, upokojeni učitelji.

OLGA GORJUP

Šolsko glasilo v angleškem jeziku

Glasila učencev v materinščini postala stalna oblika dela že nekaj let nazaj na vseh šolah; le redko pa zgodijo, da učenci izdajo glasilo v tujem jeziku.

Na osnovni šoli v Solkanu so izdali prvo številko šolskega glasila v angleškem jeziku. V tem so učenci od 5. do 8. razreda spovedovali o sebi, svojih starših, šoli in domačem kraju. Pisali so tudi o Titu, v verzih izražali svoja doživljanja narave in mladeniških problemov, po pripovedovanju staršev so zabeležili dogodke iz NOB in odgovarjali na tematska vprašanja. Glasilo so mi pestro ilustrirali. Napisano v rokopisu, razmnožili pa so ga kopirnici tovarne Gostol. Meni, da Vanda Poše. Ko smo jo povprašali, kako je nastala zamisel o angleškem jeziku, da bodo učenci pisali v angleškem jeziku, kdo je dal prvo pobudo in kako je bila celoma sekcija izpeljana, je povedala:

»Začelo se je spontano po ogledu filma Sreča na vrhovi. Po omenjeni filmski predstavi je bila v razredu na urniku ura angleščine. Otroci so bili nad filmom zelo navdušeni, da o čem drugem o filmu sploh ni bilo moči razpravljati. Zakaj ne bi poskusili obdelati filma v angleškem jeziku? Učenci so navdušeno odgovarjali na vprašanja, ki sem jih zastavljala. Presenečeni so bili, ko so odkrili, da pravzaprav s skupnim besednim zakladom lahko že veliko povedo. Ura se je zdelo prekratka. Za dodatno nalogo sem jim dala, naj ustno ali pisno napišejo vodeni spis o filmu. Gledali smo film. Nisem imela malo presenečenja, ko so mi naslednjega uro prinesli veliko spisov. Seveda je bilo precej napak, a da opogumili so se. Vse boljše so se s nagradili tako, da smo se obesili na steno in jih popevali s fotografijami iz filma. Skupine učencev, ki so vrstili v angleškem jeziku, so postale pred spisi in jih prebirale. Vse ugotovila, da spisi na tem času zelo motivirajo učence.

sem to upoštevala v praksi. Vsak naslednji spis je bil prostovoljno delo učencev in vsak spis je bil tako ali drugače nagrajen. S tem niso izgubili volje do dela niti slabi učenci. Seveda je najbolj uspešno delo učenci osmih razredov. Ker so na naši šoli nekateri učenci zelo dobri pesniki, sem jih velikokrat spodbujala, naj bi poskusili napisati kakšno rimo v angleškem jeziku. Iz revije Strani jezici sem jim prebrala pesmice, ki so jih napisali otroci neke šole v angleščini. Prvič so poskusili ob dnevu čena in napisali pesmice o mami.

Učenci so bili zelo navdušeni, jaz pa še bolj. In nenadoma je bilo veliko pesmic z rimo in ritmom in brez njih. Toda vse je bilo pohvale vredno, saj je bilo napisano v tujem jeziku. Obljubila sem jim, da če bodo pridno pisali, bomo ob posebni priliki vse najlepše skupaj zbrali in objavili. Za to posebno priliko smo si izbrali 25. maj, dan mladosti. Pisali so in risali. Nad svojim delom so bili tako navdušeni, da so pesem The Spring celo uglasbili. Na trak posneto pesem smo poslušali pri urah angleščine.

Ko je bilo treba iskati naslov revije, se niso mogli odločiti, kako naj bi jo imenovali. Predlagali so Experiment, Explosion, English in celo Ex-tempore. Pri vseh teh imenih smo pobrali začetnico in revija je dobila naslov E.

Med letom je na šoli deloval angleški krožek. Učenci, ki v njem sodelujejo so veliko naredili za glasilo. Pretežni del glasila pa je bil delo vseh učencev, ne le članov krožka, ne le učencev odličnjakov.

Prve težave so premagane in v novem šolskem letu se bo zanimanje učencev za pismo izražanje v tujem jeziku gotovo še stopnjevalo. Prijeto bo združeno s koristnim. Strah in nezaupanje do angleškega jezika sta premagana z zadoščenjem učitelju in veselje učencev.

MARICA NAKRST

Živahnejša razstavna dejavnost Narodne galerije

Komur je blizu likovna umetnost, ta se je moral razveseliti bogatih razstavnih novosti, ki jih je letos pripravila ljubljanska Narodna galerija. Razstave so bile letos take, da je prirediteljem treba dati priznanje. Če velja staro mnenje, da naj prikazuje galerija domače umetniške dosežke, hkrati pa odpira okno v svet, potem je Narodna galerija letos bolj kot kdajkoli prej razveseljevala izpolnila in izpopolnila svoj spored. Če si priključimo v spomin razstavo Slovenski kraji in naselja v preteklosti in razstavo klasicista Franca Kavčiča, češkoslovaškega modernega slikarstva ter holandskega slikarstva 17. stoletja iz praške Narodne galerije, potem lahko trdimo, da gre za skrbno pripravljeno, tematizirano domače spoznanje domače umetniške preteklosti in za dragoceno možnost spoznavanja izvirnih del, ki so jih ustvarili oblikovalci evropske umetnosti. Sedaj si lahko ogledamo razstavo Od Corota do Bonnarda, ki smo jo dobili na posodo do 3. decembra iz beograjskega Narodnega muzeja.

Razstava prikazuje 55 del francoskih mojstrov, od realističnega krajinarja Corota in impresionistov ter neopresionistov, pa do skupine Nabis, kubizma, fauvizma in pariške šole. Za umevanje moderne umetnosti pomeni to sklepni del realistično-impresionističnega slikarja, kot odsev odlikavanja objektivnega sveta pa začetke tistega modernizma, ki ga štejemo danes za klasičnega, a bi brez njega le težko dojel kasnejše tokove in strujanja. Ze imena zastopanih umetnikov pričajo, da zbirka, kakršna je pred nami, ni nastala naključno. Razstavljalci

so želeli slediti bistvenim pojavom časa, pri čemer posamezne slike (risbe, akvareli) morda niso vedno najizrazitejše, toda mnoga dela sodijo v ospredje ustvarjanja posameznega slikarja — nanje bi bila ponosna še tako slavnostna svetovna galerija.

S svojimi deli se nam predstavlja svojevrstni Gustave Moreau, veliki pedagog, ki je bil s simbolistično mitičnih poetizacij ob strani vodilnih tokov. V okviru impresionizma se srečujemo s Pissarrojem, Degasom, Sisleyem, Renoirrom, Signacom, kot sodobnik nastopa neopresionist Carrier. Občudujemo zgodnjega van Gogha in se spoznavamo z Gauguinovimi deli različnih obdobj. Tu je Picasso analitičnega kubizma in fauvisti od Deraina, Matissa, Dufyja, do Vlamincka, Rouaulta in Utrilloja. Srečamo se z manj znanim Chagallom, z dinamičnim Delaunayem, z motivom, ki je za Pascina nanavaden, z ekspresivnim Keesom van Dongenom, lirčno Marie Laurencin, zglednim primerom Kislina. Kot prehodnika impresionistov spoznamo Boudina, in predstavnika skupine Nabis Bonnarda.

Redkokdaj se ponuja taka prilžnost, da si lahko ogledamo izvirna dela tujih mojstrov v dovolj ilustrativnem obsegu nekega pomembnega širšega obdobja. Zato naj spodbuda šolam, naj si ogledajo razstavo ne iz zvenen kot dvignjen pedagoški prst, ampak kot iskreno opozorilo na to, da je spet mogoče videti nekaj, česar nam reprodukcije ne morejo pričarati.

IGOR GEDRIH

Prosti čas — vzgojno področje v celodnevni osnovni šoli

Na obisku v Celodnevni osnovni šoli Lackovega odreda v Kamnici pri Mariboru

Osnovna šola Lackovega odreda v Kamnici je edina celotna celodnevna osnovna šola v mariborski občini; celodnevni pouk sta uvedli tudi obe podružnični šoli na Gaju in v Bresternici. V občini Maribor je leta 1976 prešla na to obliko vzgoje in izobraževanja Podružnična šola na Gaju nad Kamenico, ki je v izrazito kmečkem predelu. Prve izkušnje so bile dragocene, saj je šola nastajala v okolju, kjer so se starši bali, da jim bo šola odtujila otroke, pa tudi tega, da ne bodo več pomagali pri kmečkih opravilih. Ker je bilo vse izredno dobro pripravljeno — veliko je storil koordinacijski odbor za uvajanje celodnevne šole v krajevni skupnosti Kamnica — je nova šola hitro zaživela. Od 35 otrok, ki so jo obiskovali prvi v občini Maribor, je lani oktobra prešla na celodnevni pouk vsa centralna šola Lackovega odreda v Kamnici.

Učitelji dobro poznajo prednosti in slabosti celodnevne osnovne šole zato so njihove izkušnje dobrodošle vsem šolam, ki prehajajo na to obliko dela. Učni uspeh staršev se je izboljšal, vsi otroci sodelujejo v dejavnostih prostega časa, izredno sta se razvila tovarštvo in občutek pripadnosti kolektivu.

Namen obiska v tej celodnevni osnovni šoli ni bil samo ugotavljanje prednosti in slabosti, temveč spoznati metodo vključevanja in prepletanja dejavnosti prostega časa s poukom. Spremljali smo izhodišče, da so dejavnosti prostega časa vzgoja za prosti čas, ki je toliko pomembnejši za razvoj osebnosti, kolikor bolj se usklajujejo posameznikovi in družbeni interesi z vzgojnimi smotri samoupravne skupnosti.

Na centralni osnovni šoli v Kamnici je 386 učencev. Šolski okoliš zajema 48 kvadratnih kilometrov in je ves na območju krajevnih skupnosti. Prostorske zmogljivosti so dokaj ugodne, saj je v novi šoli 18 učilnic, 7 kabinetov, telovadnica, knjižnica, centralna kuhinja; v starih prostorih pa še štiri učilnice in pralnica. Kljub vsemu so ena od slabosti, s katerimi se srečujejo otroci in kolektiv šole, še vedno klasični, stari normativi, ki pestijo to obliko izobraževanja. Niti dejavnosti prostega časa niti samostojno učenje kot pomemben člen celodnevne osnovne šole ne more potekati skladno s cilji, če je v razredu ali oddelku tudi do 35 učencev.

Vključevanje učencev v dejavnosti prostega časa poteka po široko zasnovanem demokratičnem postopku: najprej ugotovijo, katere dejavnosti so sposobni izpeljati s svojimi učitelji in zunanjimi sodelavci. Te ugotovitve

obravnavajo v pionirski organizaciji, v osnovni organizaciji Zveze socialistične mladine in v šolski skupnosti, kjer, seveda v skladu z možnostmi, upoštevajo potrebe in želje. Sledi razpis, v katerem so naštet vse dejavnosti, ki bodo v šolskem letu v šoli, in urnik. Dejavnosti prostega časa so okvirno razvrščene v skupine za učence prvega in drugega, tretjega in četrtega ter za učence od petega do osmega razreda. Učenci se na temelju tega razpisa odločajo za vsaj dve dejavnosti, potrebno pa je, da se usmerjajo v dejavnosti tudi učenci, ki se sicer težko odločajo za to ali drugo vrsto. Tako spoznavajo interese in sposobnosti — to pa je kasneje tako zelo pomembno pri različnih oblikah poklicnega usmerjanja v zadnjem razredu osnovne šole.

DEJAVNOSTI PROSTEGA ČASA, SESTAVNI DEL URNIKA, REKREATIVNI POPOLDNEVI

Dejavnosti prostega časa so v Celodnevni osnovni šoli v Kamnici razvrstili v delovne, kulturno-prosvetne, izobraževalne in športne. Značilnost te prve celodnevne osnovne šole v mariborski občini so delovne oblike dejavnosti prostega časa. Naj omenimo samo gojenje sobnih rastlin, sadjarstvo in hortikulturni krožek ter več ročnodelskih in

gospodinjstkih. Seveda pa te dejavnosti ne izstopajo, temveč so enakopraven člen v vsej vrsti dejavnosti.

Vsaka od teh dejavnosti poteka po posebnem programu, ki ga izvajajo v skupinah. Tako so postavljeni končni cilji, ki usmerjajo vse delo, zrealijo pa tudi tesno povezanost šole s starši in okoljem. Celodnevna osnovna šola je neločljiv, organsko vključen del krajevnih skupnosti.

V Kamnici pa niso zadovoljni z imenom »celodnevna osnovna šola. Zakaj ne, govori kratak pogled v urnik. Učenci 1. in 2. razreda so v šoli od 7.40 do 14. ure, 3. in 4. razred prebije v šoli do 15., učenci od 5. do 8. razreda pa do 16. ure. Vsak oddelk ima vsak dan na voljo eno šolsko uro časa za dejavnosti prostega časa, nekatere rekreativne dejavnosti pa pridejo na vrsto po končanem urniku. Če smo označili delovne dejavnosti prostega časa za eno od značilnosti, moramo tako opredeliti tudi rekreativne petkov popoldneve. En petkov popoldan v mesecu je prost, da lahko učenci preživijo ves konec tedna s starši, preostali pa so namenjeni kulturno-prosvetnemu delu, športu in urejanju okolja.

PODRUŽNIČNI ŠOLI NE ZAOSTAJATA

»Celodnevno« obliko vzgoje in izobraževanja vodi na centralni šoli 29 učiteljev v 15 oddelkih, v šoli na Gaju sta dva kombinirana oddelka 1. in 2. ter 3. in 4. razreda, v bresterniški šoli pa 1. in 2. razred. V obeh podružničnih šolah so po trije učitelji, vendar dejavnosti prostega časa ne zaostajajo za široko zasnovanostjo in razvejenostjo v matični šoli. V obeh krajih sta šoli prav tako tesno povezani s krajem, zato so lahko v vseh treh dobili zunanje strokovne sodelavce, ki niso učitelji, dejavnosti prostega časa pa vodijo po koncu svojega delovnika. Na Gaju je 28 učencev in imajo enega zunanjega sodelavca, v Bresternici, kjer je 39 učencev, sodelujejo s šolo trije, matična šola pa ima sedem sodelavcev različnih

strokov. Tudi obe podružnični šoli imata pri izvajanju dejavnosti prostega časa svoje značilnosti. Na Gaju, kjer hodijo učenci v šolo iz hribovskih kmetij, ni toliko konkretnega sodelovanja staršev v teh oblikah dejavnosti. Te so bolj kot delovni vzgoji namenjene dejavnostim, ki jih kmečki otroci najbolj pogrešajo. V Bresternici, v novem delavskem naselju, pa se starši neposredno vključujejo v to obliko vzgojnega in izobraževalnega dela. Posebnost je planinski krožek, v katerega so vključeni tudi starši. Pristna povezava se kaže tudi v prostovoljnih delovnih akcijah, v katerih dva do trikrat na leto sodelujejo vsi krajanje, urejajo pa objekte za prosti čas. V skupni akciji ob pomoči dveh temeljnih organizacij združenega dela bodo v teh dneh postavili igralno lopo in jo opremili s preprostim rokodelskim orodjem; to bo omogočilo ustvarjalno igro otrok.

Šola, kjer njeni učenci ne potrebujejo šolskih torbic, kjer opravijo vse svoje obveznosti med poukom, mora dati bistveni poudarek dejavnostim prostega časa. V Kamnici pri Mariboru sledijo cilji, ki upoštevajo pedagoško opredelitev prostega časa: »... je človekova potreba, ne le da se spoji ob delu, vzpostavi ravnotežje po utrudljivi enoličnosti, temveč da prispeva k sprostitvi človekovega organizma, k novi ustvarjalnosti, da daje vsestranske možnosti za dejavnosti, v katerih se izpolnjuje posebni ustvarjalni interesi kulturnega in splošnega družbenega življenja.«

Cilji razvoja šole in dejavnosti prostega časa so odvisni od možnosti. Prestopiti bo treba klasične, stare normative, kajti celodnevna osnovna šola potrebuje več prostorov, delavnice, vrt, male kmetijske stroje, veliko orodja in opreme. Igrišče še ni urejeno, tudi površine parkov šole nastajajo, zato se v Kamnici zavedajo, da jih čaka še veliko obveznosti. Vse: šolo, učence in učitelje, starše in krajevno skupnost.

EDVARD PUKŠIČ

Prešolanje — pedagoška potreba ali pa...

Problem, o katerem nameravam pisati, ni nov, vendar se vsako leto na novo pojavlja in dobiva nove, včasih neverjetne razsežnosti.

Razumljivo je, da nimajo vse šole enakih možnosti za delo. Ponekod je šola zasedena od jutra do večera, učenci imajo pouk v izmenah, drugod so razredi prenatrpani, nekatere nove šole pa imajo enozimski pouk, urejeno podaljšano bivanje, prehrano ali celodnevno šolo. Tudi to je razumljivo, da bi starši raje vpisali svojega otroka v tako šolo, kjer poteka delo v urejenih razmerah, čeprav ni v njihovem šolskem okolišu.

Toda kaj se dogaja? V praksi se je že kar uveljavilo, da so učenci, ki bi se želeli prešolati, problematični. Največkrat vedenjsko moteni, iz neurejenih družinskih razmer, s slabim učnim uspehom in brez delovnih navad. V vsaki prošnji je napisano, da je pač na šoli, kjer je bil učence doslej, dvoimenski pouk, da starši nimajo vpliva na otroka, ker ga ne vidijo in da je prešolanje edino upanje za otroka in starše.

Do tu vse v redu in prav. Toda pogledjmo zadevo še z druge strani.

V mnogih primerih se matri šola želi znebiti takega učence. Zato učitelji in strokovne službe na šoli predločijo staršem, da edina rešitev za njihovega otroka, da ga prešolajo na šolo z boljšimi delovnimi razmerami. Na šolo se priporočilo in s tem je deva končana. Dokler je šola posamezne primere, je bilo vedno mogoče reševati, odkar je to postalo stalna praksa, problem zaskrbljujoč. Šole boljšimi delovnimi razmerami tudi ne morejo v nedogled svojih razredov z učenci, navedenimi na sosednjih šolah opali. Prišlo je že tako daleč, da med letom obljublja učenci, da bo moral na sosednjo šolo ne bo priden in se ne bo učil.

Pedagoški svet, ki obravnava prošnje za prešolanje, se zna v težki situaciji. Pred njim roba besede staršev, da je sprejel otroka na to šolo edino upanje prikazuje težke razmere, v katerih živijo; večkrat je priloženo priporočilo socialne službe, zrednikovo mnenje, da se otrok staremu kolektivu ne počuti do itn. Po drugi strani pa je kolektiv, da je dolžnost vsake šole, da sama rešuje težave svojih učencev. Najlažje je seveda slati otroka na sosednjo šolo, umiti roke, češ, naredili smo boljše, kar je bilo mogoče.

V nekaterih primerih je prešolanje pedagoško utemeljeno, nujno potrebno. V novo oddelk pride otrok neobremenjen s prejšnjimi problemi in lažje začne znova. V drugih primerih pa je to kazenski ukrep, ki labilno mlado osebnost končno zlomi.

Prešolanje otrok, ki so na kršenkoli način problematični, naj ne postane stalno in metoda matičnih šol, temveč samo pedagoško preprek ukrep, ki bo vseboval samo za otroka, ne pa manipulativne težnje posameznih šol.

MARICA NAKRST

Pismo na naš naslov

Že nekaj časa se v naših šolah srečujem s čudnimi rečmi, za katere menim, da bi zaslužile novinarsko obdelavo v vašem listu. Zdi se mi, da bi bilo koristno po takšni uvodni obravnavi povzati vse tiste, ki problem poznajo in tiste, ki karkoli lahko store za njegovo rešitev, da se oglase s svojimi odgovori in predlogi. Kolikor morem razsoditi, bi bilo mogoče tak način uskladiti z načrtovano podobo našega lista, kakor ste jo predstavili pred nedavnim. Naj naštetem za zgled le nekaj takšnih problemov.

Mnoge šole se nenehno otepajo s pomanjkanjem primerno usposobljenih učiteljev. Videti pa je, da so se nekatere s tem že tako sprijaznile, da tudi po več let ne naredijo kaj prida, da bi položaj popravile. Če sodim po razpisih, jim tudi ni nič do tega, da bi se stvari izboljšale. Če pobrske po izvodih Prosvetnega delavca za nekaj let nazaj, boste lahko ugotovili, da na nekaterih šolah — omejite se lahko kar na ljubljanske, da bo manj dela — razpisujemo vsako leto enake delovne naloge in opravila in da skoraj standardno zraven tudi zapišejo, da so pripravljene zaposliti tudi ne kvalificirane delavce. To se dogaja posebno za predmete, za katere je nekoliko težje najti učitelje (matematika, fizika, tehnična vzgoja).

Predlagam, da ravnatelje v takšnih šolah pobarate, kaj so postorili v zadnjih letih, da bi pedagoška dela v šolah opravljali kvalificirani učitelji. Ali pa se je nji-

hovo prizadevanje skrčilo zgolj na vsakoletno objavljanje prostih delovnih mest? Da se ne bi vse skupaj sprevrglo v jeremijado s pripevom, da ni mogoče ukreniti ničesar, postavite enako vprašanje še ravnateljem šol, ki pa se jim je v zadnjih letih posrečilo takšne probleme rešiti. Išči jih predvsem na podeželju. Morda bodo svojim neuspešnim kolegom znali zaupati kak recept, kako se izvleči iz kaše, če se niso že tako navadili nanjo, da ne bi mogli več živeti brez nje.

Predlagam tudi, naj bi razredniki in ravnatelji vsako leto znova podali staršem in njihovim predstavnikom v samoupravnih organih šol pregled kadrovske sestave učiteljskega zbora in pregled ukrepov za izboljšanje.

K reševanju problema ne kvalificiranih učiteljev bi kazalo pritegniti tudi upravne organe. Ali so kaka merila o tem, kdo se lahko nastopa kot nadomestek za učitelja? Ali je dovoljeno delovno razmerje, čeprav le za določen čas, skleniti s »falarinim študentom« poljubne usmeritve s poljubno slabimi študijskimi uspehi? Ali je mogoče delovno razmerje skleniti z učiteljem, ki ne zna slovensko? Kakšno so minimalne zahteve glede znanja jezika, da kdo lahko poučuje slovenski jezik v osnovni šoli? Kaj lahko postore starši, če ugotove, da takšne minimalne zahteve po strokovnem, pedagoškem in jezikovnem znanju niso izpolnjene?

V še grši luči je mogoče pomanjkanje kadrov videti, kadar

gre za nadomeščanje manjkajočih učiteljev, ki so zboleli ali pa se med poukom udeležujejo drugih dejavnosti. V razrede prihajajo učenci višjih razredov, hišniki, učitelji, ki v razredu samo sede in krote učence, ne vodijo pa nika kršnega vzgojnega procesa. Tako gre v popolno izgubo znaten delež delovnega časa učencev. Do takšnih anomalij prihaja menda zaradi neurejenega načina financiranja celo v šolah, ki so kadrovske ustrezno zasedene. Naj torej povedo svoje mnenje o tem še izobraževalne skupnosti.

Z analizo vpisov v dnevnike ne bo težko odkriti takšnih pojavov, če jih na šolah ne zakrijejo z neresničnimi vpisi. Če bi se pokazalo, da zgledd ni mogoče najti, sem sam rad pripravljen pomagati pri iskanju.

Tudi ob boleznih ali drugačnih izostankih učiteljev iz šole bi morali razredniki obvestiti starše, kakšno nadomestno dejavnost je organizirala šola in kdo jo bo vodil. Staršem pa bi bilo treba dati vsaj kolektivno, če že ne individualno, pravico, da po svoji presoji obdrže otroke doma, če šola učno vzgojnega procesa ne more organizirati niti po minimalnih pedagoških normativih.

Drug takšen problem so materialne okoliščine, v katerih poteka pouk. Opozoriti želim le na eno stvar, ki je redko kdaj pride pred oči javnosti, to je na varnost učencev. S tem vprašanjem se srečamo navadno šele takrat, kadar je nesreča že tu. Zlasti pri pouku naravoslovnih in tehničnih predmetov

je skrajni čas, da se lotimo korenitih posegov. Več let zapored se udeležujemo pouka v različnih krajih Slovenije. Kljub temu da imamo že več kot desetletje predpise o minimalnih standardih pri gradnji in opremljenosti šolskega prostora, se zadeve ne izboljšajo. V neprimerno opremljene učilnice pogosto natlačijo toliko učencev, kolikor jih zahteva financer s finančnimi normativi. Ob tem so pogosto prekršeni prav vsi varnostni predpisi, ki naj bi varovali zdravje in življenje učencev. Neustrezna je razdalja učencev od demonstracijske mize, s čimer je pri poskusih iz kemije, biologije in fizike zlasti ogrožen vid učencev. Neustrezna je uporaba plinskih bomb in plinskih trošil zemljišča. Neprimerne so električne napeljave, varovanje je pomanjkljivo ali pa je funkcionalno docela izključeno zaradi uporabe neustreznih podaljševalnih kablov. Vtičnice v razredih in na delovnih mestih učencev so razbite, demontirane, zamašene z različnimi predmeti. Učitelji in učenci uporabljajo učno tehnologijo, na kateri so očitne električne okvare.

Ob vsem tem ni nihče razložil učiteljem, da so sami osebno odgovorni za varnost učencev in da imajo potemtakem vso pravico odkloniti pouk v neustrezno opremljenih prostorih ali v prostorsko preveč utesnjenih učilnicah, v katere ni mogoče varno namestiti toliko učencev, kot jih zahtevajo financerji. Ravnatelji bi morali v primerih, ko imajo premajhne prostore, od financerja zahtevati, da normative prilagodi materialnemu standardu šol in odkloniti sestavljanje prevelikih razredov. Le tako bi bilo moč z vso moralno in zakonsko upravi-

čenostjo od učiteljev zahtevati popolno odgovornost za zdravje učencev in za njihov duševni in telesni razvoj.

Tretja reč, ki tudi sodi med materialne okoliščine, ki vplivajo na pouk, so gotovo učila. Izognil se bom razpravi o predmetnih posebnostih in opozoril le na drobne stvari, ki veljajo za vse. V nekaterih šolah so se namreč lotili varčevanja posebne vrste. V njihovih tajništvih puste učitelja za vsak list papirja, za vsak indigo, risalni žebelček ali lepilni trak, ki so potrebni za nemoten potek pouka. Na šolah ni takšnih podrobnosti, kot so špiritne matrice, barvna kreda, škarje in podobno. Učitelji naj bi si sami zase to nabavljali in se nato bodli z računovodstvi za povračilo teh drobnih stroškov. Jasno je, da v takih okoliščinah mine veselo do uporabe pestrejših oblik dela celo najbolj navdušene učitelje. Grafoskopi, projektorji, razmnoževalni stroji postajajo tako le paradni konji, katerih glavni cilj je, da dolgo trajajo.

V isto obliko varčevanja sodi tudi tiskarstvo pri učiteljskih knjižnicah. Na mnogih šolah ni moč najti niti po enega izvoda veljavni učbenikov, ki bi bili stalno pri roki. Učitelj razrednega pouka ne more pogledati v učbenik biologije za kak višji razred, da bi svoj pouk prilagodil tistemu, kar bo učenec spoznaval kasneje. V višjih razredih bi bilo pričakovati, da bodo imeli učitelji na voljo tudi vsaj po en izvod srednješolskih učbenikov. Šol, ki bi jih imele skoraj ni. Z metodskimi in specialno didaktično literaturo je na Slovenskem že tako težko. Če pa na šolah nimajo niti tistega, kar je moč dobiti na knjižniških policah doma in morda

še na Hrvaškem, potem ni čudnega, če najde človek v šoli docela neustrezne oblike delovnih metod.

Tako kot s knjigami se tudi s periodičnim tiskom. V skih knjižnicah naj bi skrbeli prej za popolno seznanjanje učiteljev s periodičnim mladinskim tiskom. Koliko je šol, na katerih imajo več letnikov Pionirski lista ali Cicibana? In vendar moč v teh časopisih najti vse ideje za popestritev pouka. Šole za vsa predmetna področja staja tudi že strokovna periodika. Če učitelji nimajo priložnosti, bi jo izrabili, jih še tako go pridiganje proti historičizmu, zastarelosti pri izbiri učne snovi delovnih metod ne bo sprebralo.

In navsezadnje; pogosto šolah nimajo niti splošnih tednikov in mesečnikov, ki nekebolj poglabljeno kot dnevni obravnavajo družbenopolitičdogajanja doma in v svetu, obveščenost učiteljev ne seže kot do površinskih dnevnih formacijskih virov, ki jih imajo doma, potem ne bodo velike legle besedne bitke proti fagrafiji in idejni nevtralnipouka.

Naj končam z naštetimi. Namenoma sem izbral le nekaj takšnih pomanjklivosti v naših šolah, ki jih izjavi navadnoskodneve človeške slabotkot so nezanimanje, površnostiskastvo, lenoba. Vsi smo podvrženi. Prav zato pa je bolj potrebno, da drug druge sami sebe opozarjamo nanjpedagoški tisk pa ima ob tem leprecejšnjo vlogo.

JANEZ FERBAR

Zvezno posvetovanje o delovnem usposabljanju

Majhni uspehi so veliki

Zveza organizacij za pomoč duševno prizadetim v SFRJ je letošnja 23. in 24. oktobra priredila posvetovanje na temo **Potrebe po napredku in izgradnji sistema eksternih (neintenzivnih) vzgojnoizobraževalnih organizacij za zmerne in teže duševno prizadete**. Prvi dan so udeleženci iz vseh jugoslovanskih republik in pokrajin poslušali referate enajstih strokovnjakov na Bledu, drugi dan pa so si ogledali oddelke za delovno usposabljanje pri Vzgojnem zavodu Janez Levec v Ljubljani in sklenili svoje posvetovanje. — Ob tem pomembnem posvetovanju smo pripravili kratek zapis ob pogovoru z defektologinjo ANTONIJO KOŽELJ, ki vodi oddelke za delovno usposabljanje pri Vzgojnem zavodu Janez Levec v Ljubljani; na posvetovanju je imela — edina izmed slovenskih udeležencev — tudi strokovni referat.

»Namen posvetovanja,« je začela pripovedovati A. Koželj, »je doseči, da bi po Jugoslaviji pospešili odpiranje ustanov za zmerne in teže duševno prizadete. Pri nas menimo, naj tudi tako prizadeti otroci, če je le mogoče, ostanejo pri svojih družinah, in obiskujejo eksterne oddelke za delovno usposabljanje. Internat pride v poštev šele tedaj, če je otrok preveč oddaljen od eksterne ustanove, če je družina socialno ogrožena ali pa, če je otrok tako moten, da ogroža druge člane družine.«

Pri Vzgojnem zavodu »Janez Levec«, kjer se šolajo laže duševno prizadeti otroci, so v posebni zgradbi na obrobju Ljubljane (v Jaršah) oddelki za delovno usposabljanje, kjer poteka učnovzgojni proces s 140 zmerne in teže duševno prizadetimi otroki.

— **Kako poteka pedagoško delo v teh razmerah?**

»Delo in socializacija sta v tem procesu neločljivo povezana, vendar je potrebna neka temeljna socializiranost, da tudi delo lahko steče. Sicer pa gre naše pedagoško prizadevanje v širih glavnih smereh: privzganje samostojnosti pri vsakdanjih opravilih (skrb za samega sebe), splošna poučenost in stopnjevanje komunikacijskih sposobnosti, glasbeno-ritmčna in delovna vzgoja.«

— **Kot pove že naziv »delovno usposabljanje«, gre predvsem za pridobitev potrebnih sposobnosti za koristno delo?**

»To je glavna smer, čeprav nam ne gre le za to, da se duševno zmerne in teže prizadeti usposobijo za produktivno delo (v delavnicah pod posebnimi pogoji, kamor odidejo po končanem delovnem usposabljanju, ki ima šest stopenj, traja pa navadno nekaj več let). Najpomembnejše je oblikovanje osebnosti!«

S 140 zmerne in teže duševno prizadetimi otroki dela v Jaršah 30 pedagogov. To so povzročili diplomantke ljubljanske Pedagoške akademije oddelka za specialno pedagogiko.

— **Kaj lahko poveste o usposabljanju kadrov za vaše delovno področje na Pedagoški akademiji v Ljubljani?**

»Ljubljanska Pedagoška akademija usposablja en sam profil učitelja za vse stopnje dela z duševno prizadetimi otroki od najlažje do najtežje prizadetih. Velika različnost dela pa zahteva posebej usposobljeno osebje — lažje prizadeti otroci se uče, srednje prizadeti delovno usposabljajo, pri najtežje prizadetih preostanejo pasivne oblike nege in vzgoje. Tako zelo različne oblike dela zahtevajo specializirane pedagoge — morda bi se morali odločiti študentje za specializacijo že med študijem. Pogrešamo tudi učitelje z dvopredmetno kombinacijo: z glasbeno in telesnovzgojno skupino.«

— **Predstavljamo si, da pedagoško delo z duševno prizadetimi otroki je zahtevno ne le po strokovni, marveč tudi po najširši, človeški plati?**

»To delo zaradi svoje monotone izčrpanja,« nas potrdi A. Koželj. »Zmerne in teže prizadetim je treba venomer ponavljati iste stvari, količina in kakovost njihovega znanja nista veliki in zato je pedagoško delo enolično. Naloga pedagogov na tem področju je iskanje venomer novih načinov in oblik dela; to poživlja proces delovnega usposabljanja in vnaša v pedagoško delo več dinamike in pestrosti. Enako stvar je mogoče podati na veliko načinov.«

— **Kakšni so motivi, ki vodijo študente in potem pedagoge v to smer?**

»Najboljši posebni pedagogi imajo vsekakor globlje motive za svoje delo z duševno prizadetimi, še zlasti s teže prizadetimi. Otroke morajo imeti radi, takšne, kakršni so, da ni nobeno delo z njimi odveč. Učitelj na tem področju otrokom često nadomešča mater, negovalko in medicinsko sestro, v stikih s starši pa naj bi bil še kos andragoga in socialnega delavca. Zahteve niso majhne, toda nekatere motivira prav to, kar je težko.«

— **Prirediteljica nedavnega posvetovanja na Bledu in v Ljubljani je bila Zveza društev za pomoč duševno prizadetim SFRJ. Kakšno vlogo imajo ta društva in kje največ prispevajo?**

»Društva so zveza tega področja s širšo družbo. Tudi nedavna organizacija strokovnega posvetovanja je dokaz, da člani teh društev čutijo in spodbujajo potrebo po kakovostnih izboljšavah na tem področju in k temu tudi precej prispevajo. Društva za pomoč duševno prizadetim so tudi pomemben most med strokovnjaki in starši.«

— **Ali je čutiti v odnosu ljudi do duševno prizadetih otrok kaj nelagodnosti? Mar nastajajo kdaj incidenti?**

»Teh otrok ne zapiramo več pred družbo, nasprotno. Ljudje se privajajo nanje. Naši otroci pa se tudi vedejo tako, da jih povsod sprejemajo s simpatijami. Tako je tudi na poti v šolo in iz nje. Sicer pa je vedenje naših otrok bolj odvisno od okolice kakor pa od njih samih. Na dober odnos se odzivajo pozitivno. Veliko je odvisno od srčne kulture ljudi... Ne, že ne pomnim več, kdaj smo doživeli zadnji izgrede.«

Nazadnje smo Antonijo Koželj vprašali, kakšne so možnosti

za razvoj pedagogike duševno zmerne in teže prizadetih otrok.

»V prihodnosti naj bi bili deležni usposabljanja vsi prizadeti otroci, tako da bi jih lahko kar najbolje usposobili. Medtem ko drugje celodnevno šolo šele uvažajo, je pri nas celodnevno usposabljanje že večletna praksa. Za boljšo perspektivo našega področja bo treba nameniti še več družbene skrbi delavnicam pod posebnimi pogoji, kjer se zaposlujejo zmerne in teže duševno prizadeti in problematiki ostarelih.«

Kot dodatek našemu pogovoru smo prihranili še tole vprašanje: Ali se lahko tudi mi česa naučimo od duševno prizadetih otrok?

Antonija Koželj, voditeljica oddelkov za delovno usposab-

ljanje pri Vzgojnem zavodu Janez Levec v Ljubljani, pravi: »Od posameznega prizadetega otroka se morda ne naučimo veliko, od celotnega pojava pa. Treba se je le vživeti v starše, ki imajo namesto učenca, ki mu prerokujejo bleščečo prihodnost, prizadetega otroka, s katerim se je treba veseliti že najmanjših uspehov, ki jih tak otrok doseže ob izrednem prizadevanju staršev in učiteljev. Poduk, ki iz tega sledi, tudi za nas vse, ni nepomemben. Živimo ambiciozno življenje in vse bi hoteli na hitro, pa nam takšno življenje često ne prinaša zadoščenja. Življenje ob teh otrocih pa uči skromnosti: biti srečen ob majhnih uspehih — ki pa sploh niso majhni!«

SANDI SITAR

Pri delovnem usposabljanju zmerne in teže duševno prizadetih v Vzgojnem zavodu Janez Levec v Ljubljani zelo uspešno usposabljuje tekstilne tehnike. Na fotografiji: gojenec pri tkanju na lesenih statvah (Foto: Igor Sitar)

Glasba — most med ljudmi

Uspeh naših predstavnikov na 28. svetovni trofeji harmonike

Pulj — mesto harmonike, kot jo je imenovala predsednica Svetovne harmonikarske zveze Marta Szokeova, je od letošnjega 28. septembra do 1. oktobra po sedmih letih spet gostoljubno sprejela mlade harmonikarje z vsega sveta na 28. trofeji harmonike. Vodilo tega srečanja, ki je potekalo v izredno delovnem ozračju, je bilo: »Glasba je most, ki spaja ljudi«. Na delovnem sestanku pedagogov, delegatov harmonikarske zveze in izdelovalcev harmonike, so poudarili, da se je tu zbral ves harmonikarski svet ne le zato, da bi poslušal in ocenjeval dosežke mladih glasbenikov, temveč da bi spregovoril tudi o umetniških in tehničnih problemih, ki zadevajo ta najljubši instrument amaterjev. Harmonika kljub priljubljenosti še vedno ni dokončno prodrla v glasbeni svet in tam zavzela mesta, ki ji pripada. Kljub težavam so mladi glasbeniki od lanskega prvenstva v Parizu pa do danes dosegli velik napredek, ki se zrcali v veliki kakovosti njihovega igranja.

Tudi tokrat so v konkurenci dvanajstih držav slavile zmago tri glasbeno najmočnejše države: Italija, Francija in Portugalska; to dokazuje, da namenjanje v teh deželah več pozornosti harmoniki in njenim ljubiteljem kot pri nas. Kljub temu so letos naši štirje predstavniki opravičili

zaupanje jugoslovanske glasbene javnosti in jo celo presenetili. V kategoriji juniorji sta Beograščana Senka Saje in Slobodan Marinković dosegla četrto in deseto mesto, Novosađčan Jozef Kvintus pa se je uvrstil v posebni kategoriji — koncertantov celo na drugo mesto. Zelo razveseljuje, da je po petih letih spet prišel v ožji izbor slovenski predstavnik, ki je po mnenju glasbenih strokovnjakov, eden najbolj obetavnih jugoslovanskih har-

monikarjev. To je Bojan Kovač iz Glasbene šole Kočevje, sicer študent na ljubljanski Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo. Dosegel je izvrsten rezultat: 4. mesto v kategoriji seniorji. Ta uspeh naj bo spodbuda vsem slovenskim glasbenim šolam in pedagogom, da bodo z večjim pogumom in zaupanjem pripravljali mlade tudi na srečanje z najboljšimi harmonikarji sveta.

CVETA HRIBAR

Pedagoške misli

Človek naj bi se učil prosto uporabljati svoj prosti čas. Proces za to se začne že v zgodnjem otroštvu. O prostem času je treba samostojno odločati. (Liselott Diem)

Najboljše, kar lahko daje vzgoja za prosti čas, je sposobnost sproščenega, preudarnega, družabnega, kritičnega, spodbujajočega pogovora — ne le o »konjičkih« prostega časa, temveč o njih spremenbah v družbi in našem življenju. (Walter Jaide)

Prosti čas krepi življenje, je mesto za ohranitev identitete in razvoja nove identitete. Prosti čas omogoča svojevrstno dozorevanje osebnosti, ki je posamezniku

potrebno, da bi zmožni zadostiti življenjskim zahtevam in nalogam in da bi o tem lahko odločal. (Horst W. Opaschowski)

Pedagogika prostega časa prispeva k telesni, duševni in socialni varnosti in k novi ekonomiji zdravja. (Horst W. Opaschowski)

Učinkovito sredstvo za preprečevanje socializacijskih motenj v družini ali soseski bi bile celodnevno urejene šole. (Johann Dieckmann)

Igra je za otroka ena najučinkovitejših poti, da se razkrije, da razodene svoje želje, svoje stiske in razne druge težave. (Slavica Pogačnik-Toličič)

Učitelj na Rodnem vrhu

Rodnemu vrhu, raztresenemu naselju v haloškem gričevju, se še vedno poznajo sledovi viničarske preteklosti. Vasi skoraj ni, saj niti trije sosedje niso postavili hiš skupaj. Tam je še danes tako naravno, kakor je bilo že od nekdaj. Pa spet ne: viničarskih odnosov ni več. Ljudje so se trdo zarili v svojo zemljo, da bi dobili iz nje sokove boljšega življenja. Tudi otrok je manj. Nekoč jih je bilo v šoli 170, danes pa jih poučujeta Marija in Gvido ČEPIN le 27. Učenci višjih razredov obiskujejo centralno šolo v Podlehniku, mnogi mladi ljudje pa so se odselili v dolino, k tovarnam, da bi lepše živeli. Vseeno: Rodni vrh je lep in ob praznikih se mladi radi vračajo, da se nadihajo svežine, kakršne v mestih ne najdeš več.

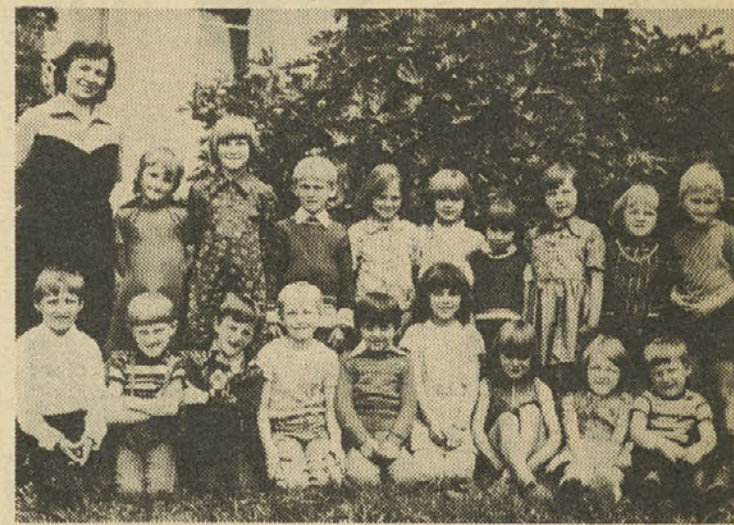
Malenkost: še enkrat bi storil tako. Ni vredno besed! In vendarle je bilo vse to zelo pomembno, kajti takrat se je začela njegova življenjska pot, prežeta z ljubeznijo do otrok in ljudi, pa najsi je bil z njimi pet let v Bistrici

Gvido Čepin, najljubši slovenski učitelj leta 1978. To so ugotovili v akciji novinarjev Praktične žene, Galaksije, Radia Beograda, Prosvetnega pregleda in kulturno-prosvetne skupnosti SR Srbije.

ob Sotli, kjer sta krenila na skupno pot z Marijo, in si polna volje pridobila učiteljsko izobrazbo, ali deset let na Cerkvenjaku in petnajst let v Markovcih. Bogata so bila ta leta, polna zagnanosti za mladino, za sodelavce, za družbo.

Ni ga bilo treba posebej vprašati, če je rad učitelj. Sredi pogovora je naenkrat za hipec umolknil in zamišljeno rekel: »Ne vem, kaj bi napravil, če bi moral iz šolstva...! Veste, nekoč so mi ponujali drugo službo, s precej višjo plačo, pa se nisem mogel ločiti od šole. Šola je najino življenje.« Takšen je učitelj Gvido Čepin. In še nekaj: venomer govori o dveh, kajti žena Marija je. njim skupaj del tega zanj nenačelne življenja. In kakor mu ne bi bilo zdaj prav, da ni moglo biti drugače: tudi Marija je priljubljena učiteljica. Pokazal je zlamik s Titovim likom in zlato ploščico z napisom »Najljubšemu učitelju«. Doslej je sprejel že veliko različnih pohval, priznanj in odlikovanj, toda to, pravi, je zanj eno najlepših. »Učitelj, ki meni, da bo delal samo v razredu in poučeval samo svoj predmet, je zgrešil poklic,« je od-

Marija Čepin z učenci z Rodnega vrha v Halozah

vetnajstih narodnosti v taborišču je edino naša priredila gledališki nastop. Sosednja skupina je zagrala Sketovo Miklovo Zalo, na srečo so imeli besedilo. Kaj pa mi? Opogumil sem se in sam napisal štiridejanko Pesem o zlati svobodi. In tako smo igrali takrat v tistih časih igre, ki je govorila o šoli, o boju za svobodo, o žrtvah za zmago. Francoski komandant nam je čestital, nas nagradil in zaprosil, da smo igrati še velikokrat ponovili za zavezniške vojake. In ko smo se slednjič jeseni vrnili domov, smo jo uprizarjali še po Kozjanskem, da, tudi v Kamnici pri Mariboru je bila na odru.«

Sproščeno in ponosno je pripovedoval o teh nepozabnih doživljajih, naenkrat pa je zamahnil z roko. »Eh, kaj bi to! Minilo je in lepo je bilo!« Nenadoma se mu je zazdelo, da o tem ni vredno govo-

Rodni vrh v Halozah, tam daleč, toda po zglednem delu učiteljev, nam vsem naenkrat tako blizu. Tovariš Gvido, tople čestitke k priznanju in še veliko lepih, uspešnih dni!

RUDI LEŠNIK

Izziv in zapolnjena vrzel

Pogovor z avtorjem nove knjige Državne založbe Slovenije VZGOJA MLADINE ZA RAZUMEVANJE MED NARODI — prof. Pedagoške akademije v Mariboru Milanom Divjakom

Študija in priročnik, oboje kratki velja za novo delo profesorja Milana Divjaka. Vzgoja mladine za razumevanje med narodi, je prvo celostno slovensko in jugoslovansko delo, ki s pedagoškega, psihološkega in metodnega vidika obravnava to doslej neobdelano področje vzgoje in izobraževanja. Prvi priročnik s podobnim naslovom je izšel sicer že leta 1968 — Mladi in mednarodno razumevanje, založil pa ga je Republiški center klubov OZN, vendar med vsemi sodelavci le dva, profesorja Rudi Ašnik in Milan Divjak, obravnavata to temo pedagoško. Deset let je minilo, da smo dobili o knjigi, ki je, kot pravi sam avtor, nastajala zadnjih 20 let.

MILAN DIVJAK: Knjiga Vzgoja mladine za razumevanje med narodi je nastajala počasi, ob reševanju različnih teoretičnih in praktičnih vprašanj o delu z mladimi, zlasti v klubih OZN in v marksističnih krožkih. Prvi so pri nas v Sloveniji zelo razširjeni, drugi pa precej manj. Spodbude so dajali tudi mentorji, ki so na seminarjih in srečanjih posredovali bogate izkušnje, in poudarjali, da želijo pomoč pri svojem delu. S to knjigo je tako izpolnjena obljuba mladim in mentorjem.

Ustava in partijski dokumenti zahtevajo demokratizacijo in podružbljanje zunanje politike in širšo udeležbo pri oblikovanju mednarodnih odnosov, torej večjo vlogo človeka v sodobnem svetu. Reforma osnovnega šolstva, uvajanje usmerjenega izobraževanja, uveljavljanje marksizma in samoupravljanja na srednjih in visokih šolah pa sprožajo potrebo po boljsem seznanju

njanju mladih s pojavi v svetu. Kako seznanjati mladino v vzgojnoizobraževalnem procesu in kaj daje knjiga?

MILAN DIVJAK: Na eni strani bi morali vsi učitelji upoštevati dogajanja v svetu, na drugi pa bi morali zlasti pri pouku družbenomoralne vzgoje in samoupravljanja s temelji marksizma mladim odpirati oči za probleme, s katerimi se srečuje sodobno človeštvo. Vsi učenci osnovnih, srednjih in visokih šol bi morali spoznati teorijo in prakso neuvrščeniosti, združene narode in njihove specializirane ustanove, problem rasizma, boj za nov gospodarski red, probleme vojne in miru, boj za človeške pravice itd. Ugotovljamo pa lahko, da je to področje še premalo obdelano v naši pedagoški teoriji in praksi. Delo je torej nastalo predvsem zaradi potreb v klubih OZN, veliko pa tudi za učitelje družbenomoralne vzgoje, ki nimajo potrebnega priročnika. Seveda pa to ni metodika družbenomoralne vzgoje, saj ne zajema vseh področij tega predmeta. Razlogov za oblikovanje te publikacije je bilo dovolj, manj pa pravih spodbud, če pomislimo na razmere, v katerih delamo take stvari, zlasti na delovno obremenjenost učiteljev na pedagoških akademijah.

Zgradba študije ali priročnika, je iz, recimo jim tako, treh sklopov. Po vsebinskem delu, ki opredeljuje in nakazuje vprašanja vzgoje mladih za razumevanje med narodi, so pripombe, ki jih je izredno veliko in so bogat vir informacij za samostojen študij. Zelo pomembna je obsežna bibliografija, ki je tudi prvenec na tem področju. Vse to da slutiti, komu je vaše novo delo namenjeno, nekaj ste tudi že nakazali prej...

MILAN DIVJAK: Besedilo, ki je pred nami, je torej potrebno mentorjem klubov OZN in marksističnih krožkov, koristi pa lahko tudi učiteljem družbenomoralne vzgoje in samoupravljanja s temelji marksizma. To ni uradna pedagogika, didaktika ali metodika, temveč je lahko le pripomoček pri delu z mladimi. Misli smo tudi na študente pedagoške akademije, ki naj bi bili že med študijem seznanjeni z internacionalistično vzgojo. In se posebno na študente, ki študirajo na katedri družbenomoralne vzgoje. Pričakujemo pa tudi, da bo knjiga našla pot v osnovne in srednje šole in zlasti v klube OZN.

Izid knjige Vzgoja mladine za razumevanje med narodi je zapolnil velike vrzeli v strokovni literaturi pedagoške teorije in prakse, hkrati pa je lahko tudi izziv drugim strokovnjakom s področja vzgoje in izobraževanja.

Risani filmi za poklicno vzgojo v prvih šolskih letih

V zadnjih letih je poklicno usmerjanje prestopilo vzgojnoizobraževalnega področja in organizacij, specializiranih za poklicno svetovanje. Ta široka družbena zasnovanost poklicnega usmerjanja se v svoji stvarni podobi kaže predvsem v akcijah usmerjanja vpisa v srednje, višje in visoke šole. V tej akciji, ki naj bi usklajevala poklicne odločitve posameznikov s perspektivnimi družbenimi potrebami po kadrih, sodelujejo vse družbenopolitične organizacije, gospodarske in druge delovne organizacije in njihova združenja, samoupravne interesne skupnosti in, res je, da je tako zasnovana akcija usmerjenega vpisa potekala letos šele drugič, dosežki pa kažejo, da samo po tej poti ne bomo mogli poklicnih odločitev učencev dovolj uspešno usklajevati z družbenimi potrebami. Poklicno vzgojo in informiranje bo treba prilagoditi že otrokom osnovne šole in tistim v predšolskih ustanovah. Nenačrtna poklicna vzgoja je namreč pogosto vzrok nestvornim poklicnim odločitvam.

V priročniku za osnovnošolske učitelje Osnovna šola — vsebina vzgojnoizobraževalnega dela je poglavje Življenje in delo osnovnih šol sicer opisan pomen poklicne vzgoje za zrelo poklicno odločanje, vendar v priročniku med metodnimi napotki zmanjšemo pri predmetu družbenomoralne vzgoje v 7. in 8. razredu, kjer je nekaj tem posvečeno prav poklicnemu usmerjanju. (V nasprotju, na primer, s prometno ali spolno vzgojo, za kateri dobi učitelj v priročniku natančna navodila kako in kdaj naj jih vključi v vzgojnoizobraževalni proces). Zato se ne smemo čuditi, da se sicer pogosto izražena zahteva po boljši poklicni vzgoji v osnovni šoli (predvsem v nižjih razredih) tako počasi uresničuje. Pri ponovni izdaji podobnega priročnika bi to vrzel morali ustrezno zapolniti.

Kot kaže, je prav pomanjkanje pripomočkov in navodil za poklicno vzgojo v nižjih razredih osnovnih šol spodbudilo Dopišno delavsko univerzo Univerzum iz Ljubljane, da je začela uresničevati načrt o risanih filmih s poklicno vzgojno vsebino. Načrt so pred leti zasnovali na Zvezi skupnosti za zaposlovanje, pa so ga zaradi pomanjkanja de-

MILAN DIVJAK: Ko listamo po knjigi, lahko opazimo, nekatere pomanjkljivosti. Premalo so obdelane metode pouka, viri, sredstva itd. Vendar vsega ni mogoče narediti naenkrat. Tako je ostala odprta pot drugim, ki naj bi delo na tem področju nadaljevali. Koristne bodo pripombe uporabnikov...

Odgovoriti bo treba na veliko vprašanj. Nakazali smo, kaj bi bilo treba teoretično proučevati in kaj empirično raziskati. Tudi bibliografija, čeprav nepopolna, lahko koga spodbudi, da jo dopolni. Morda bo kdo začutil potrebo, da bi nekatera vprašanja raziskal, da bi na tem področju kaj prispeval in nadaljeval začeto delo. Morda se bo pokazalo, da bo treba izdati za otroke ustrezna besedila iz družboslovja ali pa da bi z njimi obogatili mladinski tisk ter za to področje oblikovali učila in pripomočke.

Če bo knjiga spodbudila pedagoške delavce k razmišljanju o problematiki, ki jo obravnava, je pravzaprav dosegla namen. Pripravil EDVARD PUKŠIČ

narja le delno uresničili. Ponekoliko spremenjenem načrtu bo DDU Univerzum izdelala serijo risanih filmov s skupnim naslovom Stopnice. Serijo bo sestavljalo šest petminutnih risanih filmov, primernih za poklicno vzgojo v prvih razredih osnovne šole. Sestavljena bo tako, da bo vsak film posebej primeren uvod za oblikovanje samostojne vzgojnoizobraževalne enote, kot celota pa bodo dali v film možnost, da bomo obravnavali vse subjektivne dejavnike, ki jih je treba upoštevati pri izbiri poklica in jih morajo zato učenci poznati in razvijati.

Najbolj primerno je, da serijo uvrstimo v učno snov tretjega in četrtega razreda. V prvih dveh razredih so se namreč učenci ob spoznavanju delovnih enot že podrobneje spoznali s pojmom poklic tako, da lahko vsebino filmov v tretjem razredu neprisljano navežemo na temo Od česa živimo v ožji domačiji (poznavanje narave in družbe), v četrtem razredu pa na temi Spoznavanje človekove vloge pri izkoriščanju in spreminjanju narave (spoznavanje narave) in Spoznavanje temeljnih pojmov o proizvodnji (spoznavanje družbe).

Vsak izmed šestih filmov serije je opremljen z metodnimi navodili, ki naj bi učitelju pomagali oblikovati vzgojnoizobraževalno enoto. V teh navodilih so tudi informacije, ki naj bi jih učitelj posredoval učencem.

Prvi trije filmi serije Stopnice so že izdelani. Film Dimnikar z vrtočlavo govori o zdravstvenih ovirah za opravljanje tega poklicnega dela, film Pozabljeni natakariča obravnava pomen umskih sposobnosti za izbiro poklica in poklicno delo, film Nerodni uvar pa pomen ročnih spretnosti. Filmi, ki bodo še izdelani, bodo prikazovali pomen znanja, značajskih lastnosti in interesov za dobro izbiro poklica in uspešno poklicno delo.

Filmi, ki so že izdelani, so skupaj z metodnimi navodili na prodaj pri DDU Univerzum po ceni približno 600 din za film.

S temi filmi lahko učitelji popestrijo vzgojnoizobraževalni proces in vanj organsko vključijo poklicno vzgojo. Zaradi preproste likovne izraznosti so filmi, primerni tudi za vzgojo otrok v vzgojnovarstvenih ustanovah in mali šoli. JANEZ ZALAZNIK

Dr. Dragutin Franković

Bistvene oznake socialistične idejnosti in političnosti pouka

Čeprav je naša šola že precej posodobljena, se vendarle zdi, da nasedline starega, ki se kažejo predvsem v nepravilnem odnosu mladine do dela, to je do učenja, pa tudi marsikje drugje, še niso povsem odstranjeni. Vzgoja je dolgotrajen proces. Potrebno je vztrajno, načrtno idejnopolično pedagoško delo v vseh razvojnih obdobjih rasti mlade osebnosti, če hočemo nekega dne žeti še boljše vzgojne uspehe. Tega se morajo zavedati ne samo učenci, temveč predvsem učitelji. Prav zato je tako zelo pomembno, da smo dobili tudi v slovenskem prevodu izpopolnjeni priročnik hrvaškega pedagoga dr. Dragutina Frankovića »Bistvene oznake socialistične idejnosti in političnosti pouka«.

Treba je bilo razčleniti številna napačna pojmovanja in nerazumevanje zahteve po socialistični idejnosti in političnosti pouka, ki so se pojavile v šolski praksi in se zrealizirale kot vsebinske in metodne napake. Opozoriti je treba na vzroke, zakaj se te napake pojavljajo, pri tem pa pokazati na bistvene značilnosti pravilno pojmovane zahteve po socialistični idejnosti in političnosti pouka. Nadaljnja spodbuda za teoretično obravnavo tega vprašanja je bila potreba, da bi znali pravilno oceniti vlogo vzgoje in šole v socialistični družbi ob prehajanju naše družbe v komunizem. V bistvu gre za vprašanje smotra socialistične vzgoje in za načine uresničevanja tega smotra s poukom.

Priročnik je razdeljen v tale poglavja: Glavne značilnosti socialistične idejnosti in političnosti pouka. Pouk in vzgojni smoter v funkciji vzgojnega smotra pri pouku in v vsebini našega vzgojnega smotra. Razmerje med izobraževanjem in vzgojo pri pouku — idejnost in vzgojnost. Vsebina izobraževanja in izobraževalnih vsebin (s tem označujemo metodo v najširšem pomenu, to je način,

kako prehaja idejna vsebina učiteljevim posredovanjem in miselno aktivnostjo učencev v ta del zajema organizacijo in metodo, medsebojni odnose in vrste učiteljeve in učenceve aktivnosti v učnem procesu. Spremljanje in ocenjevanje idejnega razvoja učenca, Učiteljeva vloga in odgovornost, Sklepi.

V posameznih poglavjih je vsebina pregledno razvrščena po samostojnih referatih, še posebno pomembno, da pregledamo poglavje Sklepi, ki so nekak povzetek navedenih razprav. V njih so zajeta načela socialistične vzgoje in pouka, ki naj bodo vsakemu prosvetnemu delavcu na katerikoli šoli vodilo, kako naj uravnava svoje pedagoško poslanstvo in usmerja mladino.

Poudariti je treba, da je črpal avtor svoje misli in opažanja iz analize praktičnega dela učiteljev v osnovnih in srednjih šolah, deloma na univerzi, pa tudi iz pedagoške literature ter dnevnega mladinskega in političnega tiska. Na koncu je še 9 strani opomb in 20 strani navedb domače in tuje literature, kar bo skrbnemu bralcu pri študiju v oporo in dopolnilo.

Mislím, da bi moral šolski kolektiv uvrstiti knjigo dr. Dragutina Frankovića v svoj študijski program in po njej usmerjati delo svojih članov v vzgojni in učni praksi naše šole.

ALBIN PODJAVORŠEK

Rastlinski svet

Nekaj misli o uporabnosti knjige v srednji šoli

Učitelji se vedno razveselimo novih poljudnoznanstvenih in znanstvenih knjig, ki nam pomagajo popestriti in obogatiti naše učne ure. Saj si vsakdo želi, da bi bil njegov pouk čim bolj zanimiv, nazoren in uspešen.

Ze več let poučujem biologijo v gimnaziji. Še vedno velja stara resnica, da nam je narava prava učiteljica, objekti in opazovanja v njej imajo pri našem delu še vedno največjo vrednost. Toda mnogokdaj se zgodi, da smo v razredu le z učbeniki, včasih celo brez njih in s skromnimi ponazorili. Prav pri takih urah so mi zelo pomagali podatki in slike iz različnih poljudnoznanstvenih knjig. Takšne literature imamo pri nas že kar precej za različna področja, le za rastlinski svet je bila preskromna.

Letos je izdala založba Mladinska knjiga lepo delo v treh knjigah Rastlinski svet. Prav tak celosten pregled pa smo doslej pogrešali. Zdaj ko sem vse tri knjige dobro spoznala, se veselim dela z njimi. Vem, ob kateri tematiki bom uporabila kake podatke in slikovno gradivo.

Vse tri knjige so izredno zanimivo napisane. Semenovke je v dveh knjigah obdelal nizozemski botanik H. C. D. de Wit, steljčnice, mahove in praprotnice pa v eni knjigi nizozemski botanik K. B. Boedijn.

Rastlinski svet je podan kot sistem rastlin z vso razvojno problematiko. Botanična sistematika je sinteza botaničnih ved, zato srečamo povsod povezovanje morfologije, anatomije, citologije,

je, genetike, embriologije idr. Avtorja sta vso raznolikost rastlin nazorno in lepo podala z vzročnimi odnosi z okoljem in stopnjo filogenetskega razvoja, anatomijo in fiziologijo organov povežala z evlucijsko potjo.

V Rastlinskem svetu so prikazane najpomembnejše vrste na zemlji. Njihov »življenjepis« je zanimivo podan od nastanka inena pa do uporabnosti. Posebno zanimive so tuje vrste pa še o nekaterih domačih sem zvedeli marsikaj novega in uporabnega. Zanimive so posebnosti razmnoževanja kukavičnic, kromosomske garniture pšenice, mirmekohorija in mnogo drugega. Vsak, ki bo knjige vzel v roke, bo našel kaj zase. Novi podatki lahko popestrijo marsikakšno šolsko uro (napr. če razpravljamo o prilagoditvah, naravnem izboru ali križanju v genetiki itd.).

Opombe prevajalcev k rastlinskemu sistemu in dodatek slovenskih rastlinskih vrst je za nas učitelje biologije zelo dragocen.

Tudi učencem srednjih šol bodo knjige Rastlinski svet koristni pripomočki. Zdaj ko uvažamo vse več seminarstvenih nalog in referatov, je tako bogata knjiga, v slovenskem jeziku in opremljena z lepim slikovnim gradivom, zelo dobrodošla. V uvodnem delu je tako nazorna razlaga pojmov in lepa oznaka rastlinskih organov, ki so potrebni za determinacijo, da se lahko vsakdo znajde. Morda bo koga prav ta knjiga navdušila za svet rastlin in naravoslovje. ZLATA VOROŠ

Alenka Erzen-Suštaršič: Julija, mavec 1976 — eksponat z razstave Društva slovenskih likovnih umetnikov na temo Likovni aspekti našega okolja, ki je bila odprta 9. novembra v Mestni galeriji v Ljubljani. — Plastika akademske kiparke in zaslužne pedagoginje Erzenove konkretizira s simbolnimi oblikami in znaki abstraktni pojem iluzije. Odprto, rastočo obliko gornjega dela kipa — izpolnjena je z izbočenimi znaki in ponazarja polet — je avtorica postavila kot kontrapost na enako, toda padajočo in zaprto obliko spodnjega dela, ki vsebuje iste znake in negativu. Oblike in njihovi medsebojni odnosi imajo jasno čitljivo simbolno vsebino. S svojo preprostostjo in strogo odrejenostjo deluje plastika monumentalno. Ob reprodukciji se nam zdi, da je original večji, kot je v resnici.

RADIO IN ŠOLA

Nižja stopnja
1. decembra: Kako napišem spis Kaj si želim
8. decembra: Prinesi mi kozarec mleka

Srednja stopnja
28. nov.: Bitka za ranjence na Neretvi
5. in 6. decembra: Varovanje skrivnosti

Višja stopnja
28. nov.: Orožje iz slovenskih dežel za I. srbski upor
5. in 7. dec.: Fantje in dekleta

Nenavadni pogovori
2. in 9. dec.: Odrasli tako — kako pa mi

Za srednje šole
27. nov.: Milan Jesih »Grenki sadeži pravice«
4. dec.: Sodobna makedonska dramatika
7. dec.: Subjektivni dejavnik v političnem sistemu

Živi spomini

Praznična reportažna oddaja, ki jo je vodil profesor, kot jim je velevalo, bo na sporedu 29. novembra 1978 od 14. do 14.30 na II. programu. Vanjo smo uvrstili nekaj najbolj znane partizanske ali bolj rečeno revolucionarne pesmi. Pred mikrofonom smo povabili njihove avtorje — bodisi besedila bodisi melodije, ki pripovedujejo o nastanku teh pesmi. Tako bo v oddaji Milan Apih pripovedoval o času, ko je nastala znana revolucionarna pesem Bilečanka. Tovariš Apih pripoveduje: »Ta pesem je nastala v koncentracijskem taborišču v Bileci. Bližal se je 1. maj, smo ga hoteli, že zaradi protesta, čim lepše proslaviti. To je bilo v času, ko je cenzura v taborišču nekoliko popustila, ko smo izsilili (s protestnimi akcijami in gladovnimi stavkami) tudi prost prehod iz sobe v sobo in skupen sprehod. Pripravljali smo torej na proslavo 1. maja in nekdo je predlagal, da bi sestavili pesem, ki bi pripovedovala o nas, življenju v taborišču. Tako sem

napisal Bilečanko. Ko sem v svojem kotu razmišljal o njej, je kar sama zletela na papir. Rodilo jo je okolje, v katerem smo živeli, rodila jo je potreba. Sredi pušk in bajonetov, sredi mrkih straž... teh besed si pač ni bilo treba izmišljati, bile so resnice, ki nas je obdajala. Tudi ritma naših utrujenih korakov po hercegovskem kamenju si ni bilo treba izmišljati. Spotoma na sprehodu k Trebišnjici sem melodijo tiho požvižgaval in jo potem tudi napisal.

V oddaji sodeluje tudi Matej Bor, ki pripoveduje o nastajanju pesmi Hej brigade in pesmi Jutri gremo v napad. O pesmi Na oknu glej obrazek sled govori avtor besedila Mitja Ribičič, ki pripoveduje tudi o pesmi V mraku gozda ob tabornem ognju. V oddaji sodeluje tudi komponist Janez Kuhar.

Druga praznična oddaja, ki je nastala v našem uredništvu, ima naslov Kalili so se v ognju revolucije; na sporedu bo 30. novembra od 17.30 do 18.00 na I. pro-

gramu. Njen namen je posredovati poslušalcem spomine partizanskih učiteljev in učencev na težke čase naše revolucije, ko je kljub bojem, ofenzivam in vojnim razmeram delovala slovenska šola. V drugačnih razmerah kot danes, z drugačnim učnim načrtom in predmetnikom, z drugačnimi učitelji in tudi učenci so bili drugačni. Morda bo zanimiv odlomek iz pripovedovanja partizanske učiteljice Save Česnovce, ki je konec 1944 učila v Novakih v severni Primorski. Tako pripoveduje:

»Imeli smo prost dan. Proti večeru smo imeli miting in že dopoldne smo z učenci ponavljali spored. Spominjam se, da sem jim šivala rdeče zvezde za partizanske kape, ki jih je zašil nek krojač. Nenadoma je potrkalo in vstopil je kurir, Kos smo ga klicali. Večkrat je prihajal k nam v šolo in pripovedoval pionirjem, kako je na Gorenjskem. Tistega dne se je usedel na klop in poslušal otroke, ki so vadili. Ko smo končali, so imeli besedo otroci. Spraševali so Kosa, kako živijo gorenjski pionirji. Spominjam se, da se je oglašila deklica, še zdaj jo vidim, čisto prozorna, drobna je bila, pa je rekla: »A imajo gorenjski pionirji dosti kruha?« Kurir je odgovoril: »Dosti ga imajo. Zato, ker so na Gorenjskem velike kmetije in kruha jim zlepa ne bo manjkalo.« Tedaj je odpel svojo partizansko torbo in vzel iz nje majhen, majhen hlebec, črn je bil, ves razpokan, še zdaj ga vidim, z moko posut, pravi kmečki ajdov kruh. Dal mi je v roke hlebec in nož in rekel: »Tovarišica vam ga bo razdelila!« Vzela sem kosček papirja, ga položila na klop in rezala tisti hlebec kruha po dolgem in počez. V grlu me je stiskalo, samo bala sem se, da bo kdo od otrok kaj vprašal, da ne bom mogla od-

govoriti... Tem otrokom, ki sem jih imela tako rada, nisem mogla dati nič drugega kot majčkeno, majčkeno kocko kruha. V razredu je bila grobna tišina, razdelila sem kruh, pobrali so ga do zadnje drobtinice, takrat pa je iz mene vzkripelo: »Otroci, tudi za vas bo prišla svoboda. Takrat mene ne bo več tukaj, k vam bo pa prišla druga tovarišica in ta vam bo vsak dan od velikega, velikega hleba kruha odrezala veliko debelo malico.«

V oddaji Ustvarjali so med NOB, ki bo na sporedu 29. novembra ob 20. uri, smo sklenili predstaviti delo Mileta Klopčiča. Povod je bil enodejanka Mati, ki je bila napisana prav za konec zborovanja odposlancev slovenskega naroda, ki pomeni hkrati začetek slovenskega gledališča na osvobojenem ozemlju. V oddaji pa smo upoštevali tudi drugo delo Mileta Klopčiča — Pesmi Lovimo viharje in manj znano pesnitev Peklo. Ob tej priložnosti smo obiskali pesnika na domu in ga poprosili, da tudi sam kaj pove o ustvarjanju v tistem času, tako drugačnem od današnjega. In kaj pravi?

»Tudi leta 1944 poleti sem napisal eno poglavje, ki sem mu dal naslov Pekel — napisano v terciarah kakor Dante svoj Pekel, svojo Divino Comedio. Za moto sem dal en verz iz Danteja, da bi pokazal, da sem se naslonil oblikovno nanj. Reči moram, da sem prebiral Danteja, vendar pa tako kot večina sodobnikov, vse knjige, vse poeme nisem nikdar prebral. Prebiral sem veliki Pekel in ne spominjam se, v kateri kolobar je dal Dante izdajalce ljudstva. Prepričan sem bil, da govori o njih. Jaz sem dal v tej kratki poemi izdajalce ljudstva v najhujši, predzadnji kolobar pekla. Nisem vedel, da je tudi Dante tako ravnal. Po vojni sem znova prebiral njegovo delo in videl, da ima tudi Dante svoje izdajalce v najhujšem kolobarju, tik pred zadnjim satanovim kolobarjem. To navajam zato, ker nekateri mislijo, da ta poema ni čisto izvirna,

v resnici pa je, motivno in vsebinsko popolnoma samostojno delo.«

Ciklus oddaj o povojni slovenski dramatik, v kateri smo se podrobneje ustavili ob Potrčevih Kreflih, Javorškem Veselju do življenja, Smoletovi Antigoni, Kozakovi Aferi, Strniševem Samorogu in Jovanovičevih Norcih se z zadnjo oddajo, v kateri je govor o vlogi slovenskih eksperimentalnih odrov pri oblikovanju mlajše generacije dramatikov, podrobneje ustavimo pri Milanu Jesihu in njegovih Grenkih sadežih pravice. Dr. Jože Koruza je v oddaji takole zapisal:

Izmed članov Gledališča Pupilje Ferkever se je najbolj intenzivno posvetil dramatik Milan Jesih. Toda pred tem je dobil še eno izrazito gledališko pobudo za to dejavnost. Pri eksperimentalnem gledališču Glej je režiser Zvone Sedlbauer ob posvetovanju s kolegom Dušanom Jovanovičem v sezoni 1972—73 pripravil s petimi mladimi šolanimi igralci čist gledališki poskus. Ko je delo brez kakšnega dramatskega besedila dozorelo do stopnje domišljenega novega odrskega izraza, so povabili k sodelovanju Milana Jesiha, da z verzificiranimi besedili »dopolni« ustvarjeni gledališki ritmični izraz. To sodelovanje naj nam ponazorijo odlomek iz zapisov režiserja Sedlbauerja:

»Jesih je dobil nalogo, da to ritmizirano gibanje opremi z ustreznim besedilom, ki naj bi imelo strogi metrum in bi kar se da podpiralo smisel tega početja. To je bila edina vaja, ki se je končala ali pa je zastajala v nekakšnih mizanscenskih vozljih, iz katerih se igralci niso mogli izmotati; ob vsakem takem zastoju je sledil eksplozivni ali panični beg, po katerem so se igralci znova postavili v položaje za začetek korakanja. Pet igralcev je petkrat začelo iz različnih pozicij in begi so se pojavljali aritmično. Edina ritmična konstanta so bili koraki. Ritem je bil takle: 1 2 3 — 1 2 3 — 1 2 — 1 2 — 1 — 1. Jesih je ritmično osnovo opremil takole:

Kako kako naprej
če pot je zlomljena
kako naprej
kako naprej
mi povej

Saj zlomljena ni pot
le ozka je hudo
še bolj ozko
bo skup prišlo
tam nekje

Ustavi svoj korak
Obstani o j obstani
saj ne moreš
saj ne moreš
saj veš

Nikar ne brani lej
mi pot naprej povej
ker zdaj stojim
več ne živim
ojoj oj

To pot izbral si sam
zdaj kod ne kje ne kam
nič več ne veš
nič več ne veš
da stojiš
se zdiš

Jovanovič je kasneje, ko smo že vedeli, da imamo premiero ozioroma »predstavo v delu« v Novi Gorici, dopolnil naše prizadevanje z zamisljo, naj bo začetek korakanja infantilno blag in nežen, skoroda tak, kot je korakanje palčkov v Sneguljici. S tem je bila narejena v sami stvari še ena gradacija. Iz tišine otroškega korakanja se je razvilo po petem verzu že pravo »marširanje« in gibanje je na koncu dobivalo ostrino. Jesih je kasneje odločil, da naj bi prve verze preprosto zabrisali, bili naj bi neartikulirani in šele proti koncu naj bi razumeli zadnji začuden, OJOJ, OJ...! S to zamisljo, ki smo jo takoj uredili, smo s stopnjevanjem ritma, stopnjevanjem jakosti in izraza (Jovanovič) in zdaj s stopnjevanjem artikulacije (Jesih) dosegli tridimenzionalno gradacijsko mizanscensko in vokalno gmoto.

Tako je nastajala morda doslej najbolj izrazito eksperimentalna predstava v slovenskem gledališču, ki je dobila naslov Limite.

Za domotožje ni bilo časa

O uspešnosti in koristnosti letne šole v naravi smo že pisali. Letos bi radi povedali kaj več o pestrih dejavnostih na učno-vzgojnem in športnem področju, še posebej pa želimo poudariti pristno sodelovanje s pripadniki vojne mornarice v Pulju. V varnem okolju počitniškega naselja ZB Valovine je 11 dni domovalo 344 četrtošolcev osnovnih šol lendarvske občine. Z njimi je bilo 46 učiteljev, ki so jih seznanjali z značilnostmi primorskega sveta in jih učili plavati.

Športne dejavnosti, ki smo jih pripravili predvsem v popoldanskem času so bile med učenci zelo priljubljene. Izvedli smo tekmovanja v malem nogometu. Igrali so dečki vseh osnovnih šol. Deklice so tekmovali v igri med dvema ognjema. Oboji so tekmovali v pikadu in dokazali, da so njihove roke mirne in zadetki natančni. Še posebno zanimivo je bilo tekmovanje v šahu. Skrbno pripravljena pravila in dobra organizacija tekmovanja so pripomogli, da je bilo tudi to tekmovanje zanimivo in uspešno. Ob razgibanih športnih dejavnostih za učence smo poskrbeli za aktivno sodelovanje in tekmovanje tudi med učitelji. Ob koncu so učenci tekmovali še za bronasto in srebrno značko v plavanju.

Vreme je bilo letos naklonjeno, zato je bil pouk plavanja še posebno uspešen. Splavali so skoraj vsi učenci, to pa je bil tudi glavni smoter naše letne šole v naravi.

Da bi svoje znanje, pridobljeno v tej šoli, kar najbolje utrdili, smo organizirali kviz znanja. Sodelovali so po trije učenci posameznih šol. Pomerili so se v znanju o naslednjih temah: Rastlinstvo in živalstvo našega morja, Pot do Pulja in Vojna mornarica. Znali so veliko, saj so veliko tudi videli in doživeli. O morskih živalih in rastlinah so se učili pri dopoldanskem pouku, prepotovali so pot od Lendave do Pulja

ter si ogledali Pulj, obisk pri mornarjih v vojnem pristanišču in v kasarni Sergej Mašera pa jim je prikazal življenje in delo naše mornarice. Kviz je uspel.

In še nekaj besed o sodelovanju naših učencev z mornarji. Mornarji so nam omogočili obisk v vojnem pristanišču, kjer so si učenci ogledali vojne ladje, njihovo opremljenost in življenje mornarjev. Posebno pristni so bili sproščeni pogovori med učenci in mornarji. Mornarji so nam vrnil obisk. Njihov zabavni orkester je pripravil veseli večer. Četrtošolci so se s svojimi učitelji zavrteli ob veselih taktih dobre glasbe. Naslednji dan smo obiskali kasarno Sergej Mašera. Ob spomeniku narodnemu heroju Sergeju Mašeri smo poslušali razlago o junaštvu mladega mornariškega oficirja, nato pa smo si ogledali vrste orožja in spoznali delovni dan mornarjev — fantov.

Ob novih spoznanjih so učenci obogatili svoje znanje tudi o pomembnosti zaščite in obrambe domovine.

10. septembra je dan vojne mornarice. Njihov praznik je bil obenem tudi naš, zato je delegacija naših učencev in učiteljev obiskala kasarno in mornarjem čestitala ob njihovem prazniku. Na svečanosti so nam v imenu vojne mornarice podelili bronasto značko in bronasto plaketo za pristne odnose in sodelovanje med pripadniki vojne mornarice in osnovnimi šolami lendarvske občine.

Preden so se iztekli dnevi našega bivanja smo izdali glasilo o delu in življenju v letni šoli v naravi. V njem so prispevki naših učencev: sestavki o bivanju na morju ter doživljanju in vtisi, ki bodo ostali nepozabni. Za domotožje res ni bilo časa.

MIRA UNGER

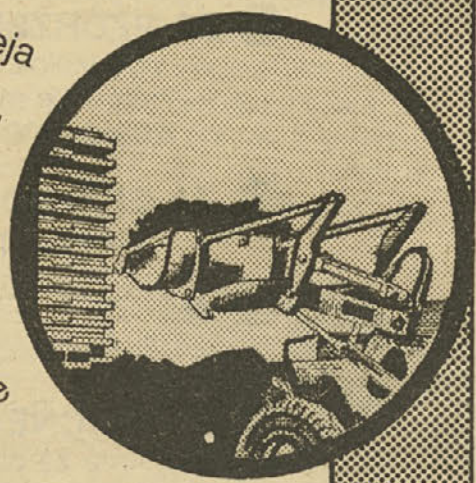

n.sol.o.KRANJ nazorjeval

SOZD ZGP »GIPOSS« Ljubljana z n. sol. o.

telefon h. c. 26-361
64001 — Kranj

projektira, gradi in preureja
delno tudi s svojim materialom,
po sodobnih načelih,
vzgojnovarstvene zavode
osnovne, srednje, višje in
visoke šole, šolske centre,
domove za učence ter
študente

Doslej je podjetje zgradilo in uredilo tele šolske objekte:

Osnovna šola Kranjska gora, Osnovna šola Breznica, Posebna šola Jesenice, Osnovna šola Naklo, Osnovna šola Besnica, Osnovna šola Stražišče, Osnovna šola Črtomirjeva Ljubljana, Osnovna šola Koseze, Ljubljana — v gradnji, rekonstrukcija Vzgojiteljske šole v Ljubljani, Otroški vrtec Plavž Jesenice, Osnovna šola France Prešeren Kranj, Osnovna šola Vodovodni stolp Kranj, Osnovna šola Orehek, Osnovna šola Komenda, Osnovna šola Cerklje, Osnovna šola Preddvor, Posebna osnovna šola Kranj, Osnovna šola Primskovo — v gradnji, Otroški vrtec Janina Kranj, Otroški vrtec Stražišče, Kranj, Otroški vrtec Klanec, Kranj, Otroški vrtec Planina — v gradnji, Šolski center Plavž Jesenice — v gradnji, Šolski center Kamnik — v gradnji, Osnovna šola Planina, Kranj — v gradnji.

Podrobnejše informacije dobite osebno, pisno ali telefonsko.

Albin Lugarič Prekmurska ravan, olje, 1973.

V celjskem Likovnem salonu je novembra razstavljal slikar Albin Lugarič. Njegovih 35 slik lepo ponazarja njegov svet, pokrajino in ljudi z ekspresivno impulzivnostjo se prepušča barvnemu izražanju, hkrati pa predvsem s krajino predstavlja specifičen svet

TOVARNA VOLNENIH ODEJ PROIZVAJA IN PONUJA:

volnene odeje v izbranih pastelnih barvah in različnih vzorcih ter velikostih, primernih za opremljanje vzgojnovarstvenih zavodov, domov za učence in študente ter stanovanj.

Podatke o cenah, rokih in pogojih dobave dobite osebno, pisno ali telefonsko.

TOZD
JAMA
Postojna
Jamska c. 30
tel. (067) 21-161

Vsem organizatorjem in vodjem
šolskih ekskurzij priporočamo,
da uvrstijo v
spored tudi obisk

- POSTOJSKE JAME, KI POMENI ENKRATNO DOŽIVETJE IN
- PREDJAMSKEGA GRADU, ZNANEGA PO DOGODIVŠČINAH VITEZA ERAZMA PREDJAMSKEGA

ZA GOSTINSKE STORITVE JE POSKRBLJENO.

Kam ZA 29. NOVEMBER?

PO JUGOSLAVIJI

Cena 1700 din.

— 4 dni — odhod 29. 11.

Obiskali boste Banjalko, Jajce, Sarajevo, Mostar, Ploče, Makarsko, Split, Zadar in Plitvice.

KNEŽEVINA MONACO

Cena 1980 din

Ob svetovno znani Azurni obali, ki je sinonim za vse, kar je vznemirljivega, zabavnega, razkošnega. Poleg drugih krajev si boste lahko ogledali tudi San Remo, Nico in Milano. Izlet bo trajal 4 dni — odhod 29. 11.

Prijavite se čimprej v eni izmed poslovalnic SOZD SAP-VIATOR.

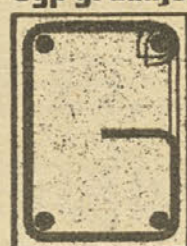

SOZD SAP-VIATOR

SGP »Gradnje«

Postojna, n. sol. o. Volaričeva 5, tel. (067) 21-86

sgp gradnje

postojna

priporoča šolam, vzgojnovarstvenim zavodom ter domovom za učence in študente svoje storitve in izdelke.

IZVAJAMO

- SPLOŠNA GRADBENA DELA, VIŠKE IN NIZKE GRADNJE Z VSEMI VODNIMI NAPELJAVAMI
- SOBOSLIKARSKA IN PLESKARSKA DELA
- INŽENIRING
- ELEKTRIČNE NAPELJAVE, KLEPARSKA IN KLJUČAVNIČARSKA DELA

PRODAJAMO

- gramoz, pesek in beton

IZDELUJEMO

- stavbne mizarske izdelke po naročilu

OPRAVLJAMO

- prevoz s tovornimi motornimi vozili

Strokovna poiznanila daje
tehnični sektor v DS SS
Volaričeva 5, Postojna.

Naša delovna organizacija zajema območje občin Postojna, Ilirska Bistrica in Cerknica.

IMOS

SPLOŠNO
GRADBENO
PODIJETJE

STAVBENIK

KOPER
N. SOL. O.

Splošno gradbeno podjetje STAVBENIK Koper, Ulica 15. maja št. 2 s svojimi temeljnimi organizacijami združenega dela v Kopru, Ljubljani in Izoli:

- ✘ načrtuje objekte visoke in nizke gradnje, stanovanjske soseske, poslovne in industrijske objekte ter šole, vzgojnovarstvene zavode in druge družbene objekte
- ✘ gradi objekte visoke in nizke gradnje na območju slovenske obale in Ljubljane
- ✘ izvaja obrtniška in sklepna dela mizarske, ključavničarske, kleparske in slikopleskarske dejavnosti
- ✘ opravlja strojna gradbena dela in prevoze
- ✘ izdeluje betonske gradbene elemente, betonsko konfekcijo in izdelke iz naravnega kamna

SGP Stavbenik je pri SOZD IMOS Ljubljana sodelovalo pri pripravi tipske projektne dokumentacije za osnovno šolo in vzgojnovarstveni zavod, ki upošteva vse sodobne dosežke vzgojnoizobraževalne dejavnosti. Projekt je izdelan tako, da je uporaben za vsakršni prostor in obseg.

Podjetje je zgradilo doslej med drugim tudi tele šole, vzgojnovarstvene zavode in domove:

- dom učencev »Heraj Tito« Koper
- osnovno šolo »Pinko Tomažič« v Kopru
- otroški vrtec v Izoli
- višjo šolo zdravstvenih delavcev v Ljubljani
- dom študentk višje šole zdravstvenih delavcev v Ljubljani
- ekonomsko-administrativni šolski center v Kopru
- otroški vrtec Piran
- poklicno kovinarsko šolo v Kopru
- gimnazijo v Bujah
- osnovno šolo in telovadnico v Izoli
- otroški vrtec Semedela — Koper
- osnovno šolo v soseski BS-7 v Ljubljani
- osnovno šolo in telovadnico v Dekanih pri Kopru
- šolo za medicinske sestre v Ljubljani
- pomorsko šolo v Piranu
- Gostinski šolski center v Izoli
- osnovno šolo in telovadnico v Luciji-Piranu

Gradbenim odborom in šolskim vodstvom ponujamo gradnjo šol in vzgojnovarstvenih zavodov v vseh krajih na območju SR Slovenije.

Podrobnejše informacije o cenah in pogojih
graditve dobite v naši delovni organizaciji.

INDUSTRIJA KOVINSKIH IN
PLASTIČNIH PROIZVODOV,
N. SOL. O. POSTOJNA
Industrijska cona b. b.
66230 POSTOJNA, TEL. 21-741

IZDELUJE

● ZA VZDRŽEVALNA DELA:

- samokolnice
- betonske mešalnike
- 100l in 130l

● ZA CIVILNO ZAŠČITO:

- zavesa za popolno zatemnitev prostorov

● SENČILA:

- aluminijaste žaluzije v pastelnih barvah

● PLASTIČNE SIFONE IN ARMATURE:

- sifone za pomivalna korita
- sifone za sanitarije
- armature, priključne in izlivne cevi za WC izplakovalnik

● GRADBENO OKOVJE ZA OKNA IN VRATA:

- kovinskoplastično, nylonsko, eloksirano, kombi

● TRANSPORTNE VOZIČKE

● PRIMEŽE

Podrobnejša obvestila lahko dobite osebno, pisno in telefonsko. Da si boste zagotovili naše izdelke, vam priporočamo, da nam čimprej sporočite, kaj boste potrebovali v letu 1979.

industrija stavbenega
pohištva
65293 VOLČJA DRAGA
pri Novi Gorici
Telefon: 065/53-121

→ vam ponuja

VEZANA OKNA IN BALKONSKA VRATA S POMIČNIMI POLKNI

Tip	Modularna mera v cm	Opis
NV 60/90	60 × 90	1-krilno
NV 120/90	120 × 90	2-krilno
NV 140/90	140 × 90	2-krilno
NV 60/120	60 × 120	1-krilno
NV 120/120	120 × 120	2-krilno
NV 80/140	80 × 140	1-krilno
NV 100/140	100 × 140	2-krilno
NV 120/140	120 × 140	2-krilno
NV 140/140	140 × 140	2-krilno
NV 80/220	80 × 220	1-krilna balk. vrata
NV 140/220	140 × 220	2-krilna balk. vrata

Izdelke prodajamo
po cenah,
veljavnih
na dan dobave.

Strokovnjaki dobe potrebna obvestila pisno, osebno ali telefonsko.

DAN REPUBLIKE 1978

Za dan republike smo pripravili pestro izbiro prazničnih paketov, vas pa vabimo, da v krogu družine ali prijateljev preživite nekaj prijetnih dni

- v **Poreču** (hotel Materada — B kat.) — 930 din
- v **Puli** (hotel Brioni — A kat.) — 1.120 din
- v **Medulinu** (hotel Belvedere — B kat.) — 900 din

Čas bivanja: 28. 11. z večerjo do 3. 12. s kosilom.

V cene paketov je vračunanih 5 polnih penzionov, turistična taksa, rezervacija in kopanje v pokritih bazenih (hotel Materada nima bazena).

Podrobnejše informacije dobite v poslovalnicah SOZD SAP-VIATOR, kjer se tudi prijavite.

SOZD SAP-VIATOR

TOZD TURIZEM IN RENT-A-CAR, LJUBLJANA
Trdinova 3, Titova 38, tel. 314-544,
316-871, 310-933, 315-342

KOPER, Kidričeva 46, tel. (066) 22-660 ali

22-750 (odprto 5.40—20.00). V poslovalnici dobite vse turistične informacije, kupite lahko vozovnice za Slavnikove avtobuse na rednih linijah, naročate avtobuse za posebne vožnje ter se prijavite za izlete, potovanja in dopuste, za katere poskrbi Slavnik.

IZOLA, (066) 71-248 (odprto 6.00—19.00)

PIRAN, (066) 73-860 (odprto 7.00—19.00)

PORTOROŽ, (066) 73-250

(odprto 6.00—19.00)

ILIRSKA BISTRICA, (067) 18-055

(odprto 5.00—10.00 in 16.00—18.00)

UMAG, (053) 72-187 in poslovalnice v SR

Hrvatski POREČ, REKA, ZAGREB,

BUJE,

ZAGREB, Draškovičeva 44, tel. (041)

441-663

LJUBLJANA, Tavčarjeva 8a, tel.
(061) 321-351 (odprto 8.00—16.00)

Izleti, potovanja, naročanje avtobusov, dopusti, splošne turistične informacije in drugo. Posebno področje so izleti in strokovne ekskurzije, ki jih naročajo šole, športna društva, taborniki in počitničarji ter sindikalne organizacije. Organizacija in izvedba obiskov vseh vrst prireditev (koncerti, drame, opere in baleti). Že tradicionalni izleti v Benečijo, Furlanijo in slovensko Koroško ter po poteh NOB.

slavnik koper

TOZD Potniški promet
in turizem

ima svoj sedež v Kopru,
Kidričeva 44—46,

PP 130,

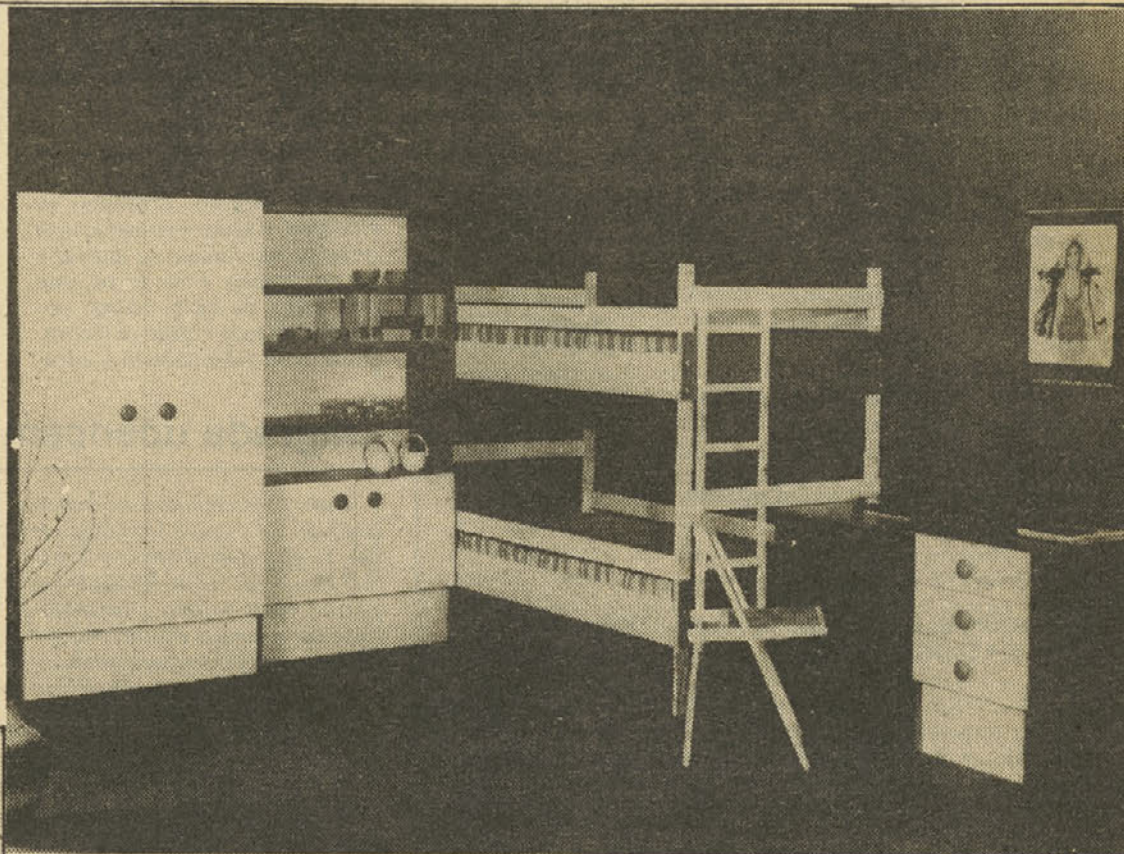
telex 34-124 yu slavkp.

Savinja

LESNOINDUSTRIJSKI KOMBINAT, o. sol. o. 63000 CELJE, Mariborska cesta 116, telefon 23-866, p. p. 77 *telegram SAVINJA CELJE, telex 33619 YU SAVLIK

Sistem viva savinja

je namenjen opremljenosti družbenih in stanovanjskih zgradb. Prodajamo ga v razstavljeni obliki. S tem prihranite pri prevozu, embalaži, uskladiščenju, pri selitvi pa niso več potrebni montažni oddelki. Zato lahko izdelamo mnogo bolj kakovostne plošče z masivnimi zaobljenimi robovi in vogali ter površine plošč z najboljšim furnirjem. Pri tovrstnem pohištvo so ličnice in hrbtišča omar enako kakovostno obdelana. Ta sistem pohištva ima izredno kakovostne predelne omare. Pohištvo VIVA SAVINJA je namenjeno najbolj zahtevnim porabnikom in investitorjem. Z njim bomo v prihodnjih letih opremili šolske gostinske centre ter domove za učence in študente. Ta pohištveni program sestavljamo iz dobro izbrane modularne velikosti plošč in veznih palic. Sistem VIVA SAVINJA je zasnovan tako, da ga lahko dograjujemo, dokupujemo in spreminjamo, ne da bi dobili podvojene stene omar. Vezni element je plastična cev z luknjicami, kamor zavijemo vezne vijake. Veže lahko 2, 3 ali 4 plošče v sestavi omar ali postelj. Z uvedbo tega elementa smo odpravili podvojitve sten. Z njim lahko vezimo plošče različnih globin, tako da ima vezni element dolžino globlje plošče.

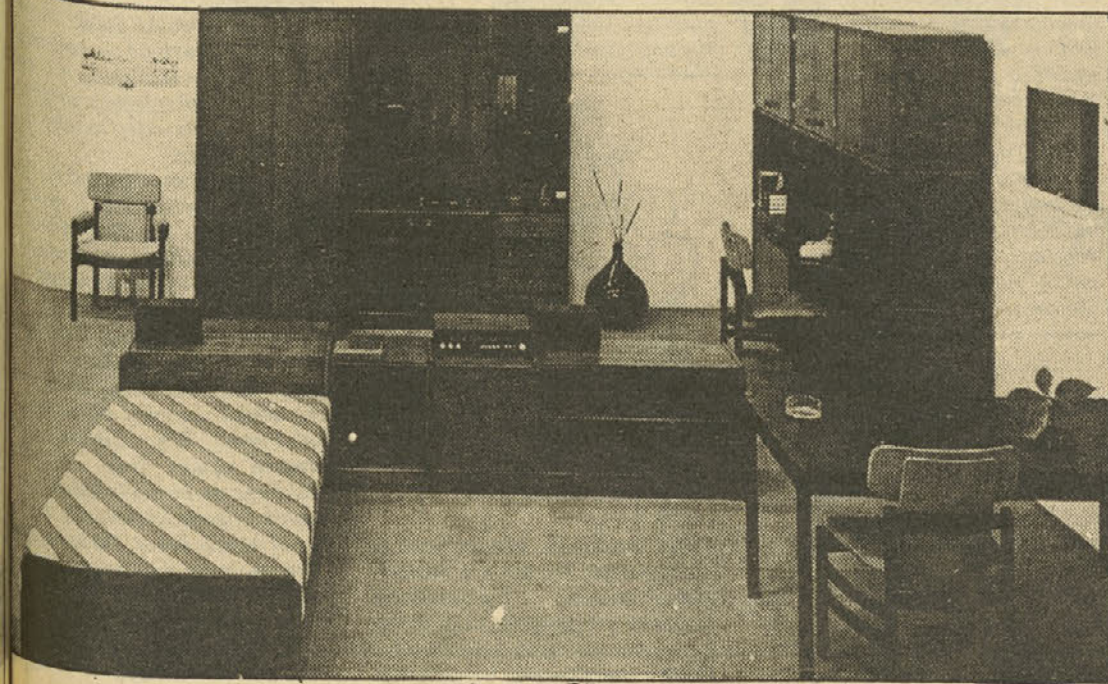
otročka spalnica mozaik variant

S pohištvo mozaik variant

lahko opremiti tudi zahtevnejše prostore, kot so prostori za malo šolo in rekreacijo cicibanov.

To pohištvo izdelujemo v zeleno-beli barvi.

Naše pohištvo si boste lahko ogledali na sejmu učil in opreme, ki bo februarja 1979 na GR v Ljubljani. Na sejmu bo razstavljala tudi naša temeljna organizacija.

mladinska soba viva savinja

Čakanje kopiči probleme

Ni mogoče času prepustiti, da bo rešil naše vsakdanje stiske, zagate, naloge in obveznosti. Pogosto je zlasti na področju vzgoje toliko odprtih vprašanj, da posamezniki zapadejo malodušju in menijo, čas bo že naredil svoje, da bo prav, pa naj bo to v zvezi s svobodno menjavo dela, z zagatami v delovnih skupnostih ali pri uresničevanju družbenih razvojnih smotrov. Takšno stanje bi pomenilo prevelik oportunitizem ali pa obenem premalo samozaupanja in samozvesti, da lahko rešujemo svoje probleme, del skupnih družbenih problemov, neposredno s svojo aktivnostjo.

Gradimo družbeni sistem, ki ne daje vsakemu le najširše svobode delovanja, temveč nalaga posamezniku in kolektivom tudi težo mnogih rešitev za uresničitev širših družbenih ciljev. Sprejeli smo načelo: vsakemu otroku enake razvojne možnosti. To pomeni obenem, da omogočimo vsakemu otroku ustrezno vzgojnovarstveno okolje, sicer vsi otroci ne morejo preprosto čakati, da se kdove kje odpre pipa, ki bo omogočila v vsakem naselju odpreti vzgojnovarstveno ustanovo? Predolgo bi morali čakati, če bi se zanašali, kakor so se nekoč, na to, kaj bo ukinila in dala država. Spodbuda je v rokah vseh občanov, združenega dela, odvisna v veliki meri od možnosti, organiziranosti, medsebojne povezanosti ljudi v vsakem kraju, v vsaki krajevni skupnosti.

Tu se odpira še neko vprašanje odnos med predšolsko in šolsko vzgojo. Verjetno razvijamo celostno vzgojo že na taki ravni, da bi osnovna in predšolska vzgoja morali biti vsestransko tesneje povezani, da ne bi bilo nepotrebne in preostre ločnice med obema, temveč bi otrok preprosto, brez prehudih socialnih stresov nadaljeval svojo vzgojo do konca obveznega šolanja. Pretogo ločevanje obeh vzgoj pa povzroča marsikakšen organizacijski, materialni, vsebinski in kadrovski problem. O tem se je

treba temeljiteje pogovarjati in se sporazumevati prav zdaj, ko obenem spreminjamo osnovno šolo v celodnevno bivanje učenec v vzgojno organiziranem okolju. Tudi mala šola ne sme biti nekaj ločenega, vmesnega, temveč le naraven kakovosten prehod v enotnem vzgojnem razvoju mladega človeka.

Vse to bi bilo treba upoštevati pri gradnji novih prostorov za vzgojno delo, pa marsikdaj zadene nismo obravnavali celovito, da bi dobro rešili, denimo, povezanost vzgoje znotraj vzgojnoizobraževalne organizacije ali pa povezanost s krajevnim okoljem. To se dogaja zlasti takrat, če ni dobrega sodelovanja med strokovnjaki, ki predlagajo in izdelujejo projekte, ter krajani, ki bi naj zavedno in svojim interesom ustrezno najbolj racionalno reševali vprašanja urbanega vgrajevanja teh prostorov v naselja, obenem pa dolgoročne sprejeli, kako bodo vzgojno delo razvijali, širili in vzdrževali.

Samoupravne interesne skupnosti, enote pri šolah, bodo vsa ta vprašanja morale temeljito preučiti, pa najbrž tudi ne vsaka enota sama zase, temveč pogosto širše, koordinirano. In tu se bo spet treba pametno odločiti, kako organizirati enoti SIS za šolo in vzgojnovarstveno ustanovo v kraju. Na vasi pa tudi

v mestu je v bližnjih skupnostih taka vzgoja nujno povezana in celostna. Več pobud za snovanje teh enot je trenutno v vzgojnovarstveni in osnovnošolski dejavnosti, toda zvečine čakajo na jasnejša navodila. Navsezadnje pa so stališča dokaj jasna, le da morajo občani sami, izvajalci in uporabniki, v praksi, v svojem izvirnem okolju, najti najboljše rešitve. Predolgo čakanje, nedejavnost, prisluškovanje glasu od zgoraj prepogosto zamegljuje stvari, odlaga uresničitev nalog in vzbuja negotovost ter hromi tudi samoupravljalčev ustvarjalno samozavest.

Podobno je pri razvoju celodnevni šol. Razumljivo, da lahko store neprevidno zagnani učitelji več škode kakor koristijo, če bi se ne pripravljeni, brez ustreznega znanja o celodnevni šoli in brez primerne temeljne okolja lotili organizacije take šole, toda čakati spet na koga zunaj šolskega okoliša, da bo kdove kdaj nudil pravi pogoje, je spet narobe in nesposobno. Prav tu ni treba čakati, temveč začeti vsaj povsod temeljito razpravo z vsemi v krajevni skupnosti, zakaj je celodnevna šola potrebna in kaj je treba urediti in ustvariti, da bi jo lahko imeli tudi učenci tega ali drugega kraja zaradi pravice do enakovrednejšega razvoja in dolžnosti, ki jo imamo do naše mladine.

Take razprave ne smejo biti le same sebi namen, temveč bi v njih dejansko lahko podrobno zagledali lastno razvojno perspektivo v vsakem kraju in se tudi dogovarjali, kako bi čimprej lahko vse potrebno uresničili. Pri tem pa morajo najti svojo aktivno vlogo, ustvarjalno možnost vsi: pedagoški delavci, starši, delovne, družbenopolitične organizacije in društva, krajevna skupnost in samoupravne interesne skupnosti ter drugi. Samo čakanje, ob tem pa še slabo zavedanje, kaj dejansko pomeni celodnevna šola, zamegljuje problematiko, uspava in povzroča še vrsto drugih problemov v kraju, celo idejnih in družbenopolitičnih glede preobrazbe vzgoje in izobraževanja.

Ponekod so celo koordinacijski odbori za celodnevno šolo, namesto da bi opravili vsaj ta temeljni del naloge, utihnili in malodušno čakajo. To ni dobro! Delati je treba realno, z dolgoročneje jasnejšo perspektivo v vsakem kraju, brez nepotrebne nestrpnosti in zagrenjenosti, temveč smotno, postopno in vztrajno. Razmere resnično niso rožnate, saj imamo še marsikje tretjo izmeno, toda to ne sme biti ovira, da ne bi hitreje udeleženi tudi vzgoje in izobraževanja in tako spojeni v zdru-

ženem delu iskali tudi več samostojnih in izvirnih rešitev.

Stara modrost pravi: kdor dela, dela tudi napake, toda kdor le čaka, ta stori eno samo, toda največjo napako. Razumljivo, da iščemo najboljše poti, da se ob tem tudi zmotimo, da se nam pogosto začetno navdušenje ohladi ob srečanju s trezno stvarnostjo, vendar nikoli tako zelo, da ne bi zmogli vsaj majhnega koraka naprej in da ne bi zmogli jasneje vsaj naznačiti pot, ki jo moramo hkrati graditi in tudi prehoditi.

Imamo pa včasih dokaj slabo razvado. Se preden so kakšno novo obliko ali vsebino v kakšni krajevni skupnosti, občini ali šoli do kraja izpeljali, preizkusili, že udirhajo različni kritiki, kako so jo zavozili. Tudi to ni dobro: napake je treba odkrivati, ne pa vse križem krazem že vnaprej razvednotiti, namesto spodbujati. Tudi na področju razvoja centrov usmerjenega izobraževanja, reforme pedagoških šol in še marsikje se dogajajo podobne reči. Resda se je prav tu nekoliko močneje zapletlo, močnejši so bili tudi različni ožji, lokalistični interesi pri oblikovanju mreže različnih šol.

Mnogo nejasnosti je bilo pri gimnazijah, toda ničesar takega, kar bi opravičevalo preprosto čakanje, ker so temeljna izhodišča reforme vzgoje in izobraževanja že dolgo potrjena. To pa pomeni, da so zelo odprta vrata za široko prepričevanje ob konkretnih rešitvah pri organizaciji centrov usmerjenega izobraževanja, pa čeprav so se pojavila tudi različna pojmovanja samih centrov. Zvečina jih pojmujejo kakor združene šole ali smeri izobraževanja v enoviti delovni organizaciji ali s temeljnimi organizacijami združenega dela. Navsezadnje take opredelilve centrov nihče ni zahteval, niti niso bili tako opredeljeni, čeprav obenem to zagotovo ne pomeni, da se tudi po ustreznih interesih v določenem okolju ne bi smeli pojaviti.

Zagotovo pa je potrebno, da se šole sorodne izobrazbene smeri medsebojno tesno povezujejo, koordinirajo svoje delo, ustrezno razvijajo vzgojnoizobraževalne programe in se odpirajo navzven do vseh, ki jih potrebujejo. Tudi na povezavo programov srednje stopnje naprej v višjo in visoko stopnjo ni upravičeno čakati, temveč čimprej izdelati vsebinsko pot študija vsakega področja do vrha. Tudi tu čakanje povzroča negotovost, kopiči probleme in megli vizijo. Samoupravljanje ne more biti čakanje, temveč le ustvarjalna dejavnost na vseh področjih družbenega življenja. R. L.

Prosvetni delavec — del naše poklicne pripadnosti

Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti je v predkongresni aktivnosti opredelil časnik »Prosvetni delavec« kot pomembno komunikacijsko sredstvo, ki ga delavci tega področja ne samo uporabljajo, temveč tudi ustvarjajo za svoje potrebe. Če pa hoče doseči tako pomembno vlogo, mora list biti tudi stalni spremljevalec vsakega delavca na področju vzgoje in izobraževanja. Brez takega živga stika tudi ne bo mogoče niti materialno niti vsebinsko uresničiti širokega programa, potrjenega v javni razpravi že februarja letos.

Novo leto, ki se naglo bliža, naj bi bil tisti mejnik, ko bomo uresnili sklep sindikata: vsakemu delavcu v vzgojnoizobraževalnih organizacijah vseh stopenj v roke »Prosvetnega delavca«. Obveščeni smo, da so delovne skupnosti zvečine že sklenile naročiti za vsakega svojega delavca naše glasilo, zato smotno uveljaviti delovnih organizacij, naj ustrezno naročilnico čimprej pošljejo na naslov: PROSVETNI DELAVEC, Ljubljana, Poljanska 28, p.p. 355—VII, da bi lahko pravočasno uredili vse potrebno v naročninskem oddelku in v tiskarni. UREDNIŠTVO IN UPRAVA »PROSVETNEGA DELAVCA«

S posveti bolj odgovorno

Na seji koordinacijskega odbora za družbenopolitično izobraževanje pri predsedstvu RK SZDL so ugotavljali, da ni dobrega sodelovanja med različnimi nosilci izobraževanja, saj se le-ti pogosto podvajajo, se ne dogovarjajo in ne uporabljajo dovolj smotno in gospodarno niti denarja niti kadrov. Nema-lokrat prevladujejo komercialne, ne pa vsebinske pobude. Ne le zaradi pametne uporabe denarja, temveč tudi zaradi bolj-šega družbenopolitičnega učinka je treba ravnati odgovorno, pa najsi bodo organizatorji takega izobraževanja različne ustanove ali društvo. To pomeni, da moramo vsako izobraževanje vsebinsko in organizacijsko dobro pripraviti, preprečevati didaktično šumarstvo in nestrokovnost, pa tudi dopustništvo in turizem pod pretvezo simpozijev in posvetov.

Samoupravljanje je odgovornost, zato je le-to treba uveljaviti na vseh področjih. Če hočemo, da bo več reda potrebujemo le dobro, koristno in veljavno vsebino izobraževanja, kakršna bo v prid združenemu delu in vsakemu občanu. Da bo tako, smo se dogovorili že pred sedmimi leti. Izoblikovali smo tudi jasne zahteve, ki pa niso bile povsod in vselej upoštewane. Ne le to, da zdaj znova opredeljujemo izhodišča in stališča, opredeliti je treba tudi odgovornost pri vseh organizatorjih izobraževanja.

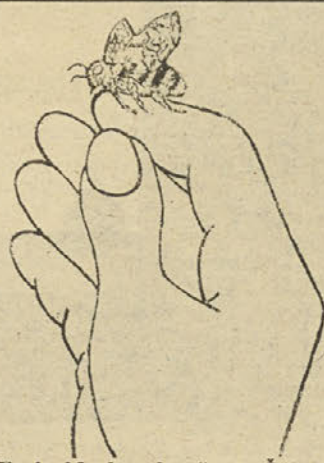
Tudi v založniški dejavnosti pravega reda. Dogaja se, da brez ustreznega dogovarjanja pojavijo skorajda enaka ali vsaj podobna dela na knjižnem trgu, namesto da bi smotno uveljavljali založniško politiko in se na črtneje dogovarjali tudi s pisci, jih je sicer tako težko pridobiti. Ni dobro, če dela vsak po svoji. V veliko pomoč pa bo nedvomno odločitev, da bodo za potrebe družbenopolitičnega usposabljanja članov delegacij izdali vsi priročniki po enotni ceni 5 din ne glede na obseg. Tako bodo vsak čas na tržišču dela o samoupravi socialistični demokraciji o temeljih delegatskega skupščinskega sistema, o vlo-gi subjektivnega dejavnika, v naših družbi, o delovanju samoupravnih interesnih skupnosti, o samoupravnem družbenem načrtovanju, o krajevni skupnosti in združenem delu, o vodenju stanov in o družbenem sistem obveščanja. Izročila delovnih skupine, ki je ugotavljala stanje na področju usklajevanja dela v programski dejavnosti družbenopolitičnega in idejnega izobraževanja med podpisniki družbenega dogovora o družbenopolitičnem izobraževanju je razvidno, da je bila pomanjkljiva javnost dela, saj se podpisniki niso dogovarjali in niso sodelovali pri snovanju programske zasnove. Odslej bo treba to uresničevati pa tudi na republiški ravni močnejše spodbujati in pomagati.

Razstava o I. samopriskevku Ljubljane 1972—1976

V prostorih ljubljanskega Magistrata so letošnjega 21. novembra odprli razstavo ob koncu prvega ljubljanskega samopriskevka. Pripravila sta jo Slovenski šolski muzej in Sklad ljubljanskih občin pri mestni izobraževalni skupnosti Ljubljana za gradnjo osnovnih šol in vzgojnovarstvenih zavodov. Razstava pomeni obračun solidarnostne akcije, za katero so se občani petih ljubljanskih občin odločili na referendumu 21. novembra 1971. Predvidevajo, da bo razstava odprta štirinajst dni.

Razstava prikazuje vzgojnovarstvene zavode in osnovne šole, ki so bile zgrajene z denarjem zbranim s prvim samopriskevkom, na kratko predstavi programno akcijo, ki je spremljala referendum ter natančno sprotno obveščanje o poteku in smotni porabi denarja, nabavne pa so tudi že prvine sklenjenega obračuna. Dokončni obračun bo mogoče podati drugo leto, ko bo Sklad I. samopriskevka prenehal delati in bodo zbrani podatki. Slovenski šolski muzej in sklad pripravljata za naslednjo jesen nekoliko razširjeno in z novimi podatki obogateno razstavo, ki bo pomenila sklep te tako pomembne akcije.

Ce se na kratko ozremo na letošnje Samopriskevka I., potem smo lahko zadovoljni. Občani ljubljanskih občin so podobno kot še mnogokje po Sloveniji pričali svojo zavest in s tem pokazali, da poznaajo težave, s katerimi se ubadajo delavci na področju vzgoje, izobraževanja, zdravstva ter varstva starejših občanov in podobnega. Brez njihove solidarnosti danes širše območje ljubljane ne bi imelo toliko potrebnih vzgojnovarstvenih zavodov in osnovnih šol. Ob vsem tem pa ne moremo mimo tiste, ki je velika nesebičnost in zavestnostjo skrbeli, da so dela v razstavi potekala. Ob tem prvem obračunu jim je treba izreči priznanje in zahvalo. ANDREJ VOVKO

Ervin Markosek, učenec Šole za oblikovanje: Ex libris z mednarodne razstave v Univerzitetni knjižnici v Ljubljani, ki jo je organiziralo slovensko društvo Ex libris v sodelovanju s podjetjem Medex ob mednarodnem simpoziju apiterapije v Portorožu

Aleš Gregl, učenec Šole za oblikovanje: Ex libris...

Nagrade učencem v mesecu knjige

Kako piše mladina osnovnih in srednjih šol v svojih šolskih glasilih, ki jih izdajajo literarni krožki? Ponavadi zvemo komajda kaj o tem, kar je nastalo v mejah domačega šolskega glasila. Naj gre za lastne poskuse ustvarjanja, za matematični spis, za aktualnosti na šoli ipd. Ne le učenci, tudi učitelji doslej niso imeli veliko priložnosti, da bi primerjali dosežke. Odbor za knjigo pri ZKOS je tudi letos poskrbel za tekmovanje v ustvarjalnosti in nagradil najboljše dosežke učencev in dijakov s knjižnimi nagradami. Prispeli so spisi in ustvarjalni poskusi iz raznih krajev Slovenije. Od severnega roba Štajerske pa do Primorja od Jesenic pa do Bele krajine. Učenci so pisali o knjigi, tisti, ki se je vtisnila kot nepozabno doživetje; o knjigi ob kateri je ta ali oni spoznal poprej neslutene lepote in vendar doživljalski svet. Čeprav je naslov teme dokaj standarden, morda že kar obrablen, in čeravno je po nepotrebnem ta ali oni učenec krenil po najkrajši in najlažji, pa zato suhoparni poti, je žirija našla lepo število spisov, ki sevdajo izvirno misel, svetel preblisk ali pa prečiščenje doživljajskega kroga mladosti. Gotovo je, da so zahtevale lastne leposlovne storitve napora. Treba je bilo odpreti

skrite kamrice svojega srca, skritih misli in želja in jih s peresom lepe besede, z žarom poetičnega doživljanja izoblikovane prenesti na papir. Ko so učenci prebirali svoje prispevke, so lahko primerjali svetlobo poetičnega, z mladostno izoblikovano mislijo, z razpoloženji, ki spremljajo leta in hotenja. Žirija pri izbiri ni imela lahkega dela. Odločitve o nagradjenosti so priznanje in spodbuda. Zlasti slednje. Ne da bi priznanje kaj izgubilo, pa je vendarle dragoceno, da nagradjeni in nenagradjeni ponesejo v življenje ljubezen do knjige, in spoznanje o lastni možnosti besednega oblikovanja. Nagrade, ki so jih prejeli šolarji, pa so bile hkrati tudi priznanje njihovim učiteljem.

Samopomoč — naša solidarnost

Odbor Samopomoči prosvetnih in znanstvenih delavcev Slovenije ugotavlja, da se je zelo povečalo število članov sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti. Logično je bilo, da bi se hkrati povečevali tudi število članov. Samopomoči, organizacije, ki deluje že dobrih osem deset let. Samopomoč, ki zajema območje vse naše republike je človekoljubna organizacija, ki je porojena iz tovariške povezanosti in solidarnosti prosvetnih delavcev.

Veterani našega stanu, ki so nekaj preživeli težke čase zaradi slabih gmotnih razmer, so v neštetih primerih blažili nesreče drug drugega z medsebojno pomočjo ob smrti, ob boleznih ali podobnem. To dela Samopomoč še danes; pomaga mnogim ostarelim in njihovim svojcem, da ob smrtnih primerih ne nosijo sami

vseh skrbi ob plačevanju stroškov. Ugotovili smo, da je prav med člani mnogim takih, ki jim je bila v najtežjih trenutkih pomoč naše organizacije v veliko oporo.

Prosvetne in znanstvene delavce vabimo, naj postanejo člani Samopomoči. V ta namen naj prispevajo letno 150 din in s tem s svojo stanovsko zavestjo in dejanjem utrdijo spoznanje, da smo drug drugemu potrebni, da drug drugemu lahko pomagamo.

Vsaka šola naj bi imela poverjenike za Samopomoč, da bi bili lahko nenehno povezani, saj bomo tako hitreje urejali zadeve. Učitelji, prijavitelje se pri poverjenikih, če teh v šoli nimate, pa neposredno pri Samopomoči prosvetnih in znanstvenih delavcev Slovenije v Ljubljani, Gosposka ul. 3-1.

Za odbor Samopomoči
ANGELA PRELC

Republiški odbor gibanja Znanost mladini

razpisuje
v sodelovanju s strokovnimi društvi

XIII. REPUBLIŠKO SREČANJE MLADIH RAZISKOVALCEV

ki bo v maju 1979 v Ljubljani. K sodelovanju vabimo vse srednješolce, ki bodo pripravili raziskovalno nalogo s področja kemije, biologije, geografije, geologije, zgodovine, slovenskega jezika, etnologije, umetnostne zgodovine, arheologije ali drugih področij in jo pred srečanjem predložili v pisni obliki Republiškem odboru gibanja Znanost mladini. Lepi pot 6.

Teme so lahko poljubno izbrane, vendar priporočamo obravnavo problematike domačega okolja.

Nasvete in pojasnila dobite pri svojih mentorjih v šolah in pri Republiškem odboru gibanja Znanost mladini, ki vas bo povezal z razpisnimi komisijami posameznih strokovnih društev.

Komisija za delovna razmerja

ŠOLSKEGA CENTRA ZA BLAGOVNI PROMET V LJUBLJANI, POLJANSKA 28a

objavlja dela in naloge:

POMOČNIKA RAVNATELJA

Pogoji: strokovni izpit za profesorja srednje šole in 5 let delovnih izkušenj.

Prijave z dokazilom o strokovni izobrazbi, kratkim življenjepisom in opisom dosedanjega dela sprejema komisija za delovna razmerja v roku 15 dni po objavi razpisa.